

**SINIF ÖĞRETMENLERİ ADAYLARININ SİBER
AYLAKLIK SORUNUNA İLİŞKİN DURUM ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Yrd. Doç. Dr. Filiz VAROL

HAZIRLAYAN

Esat YILDIRIM

T.C.

Fırat Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

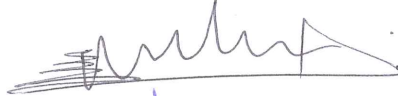
İlköğretim Ana Bilim Dalı

Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Esat Yıldırım'ın Yrd.Doç.Dr. Filiz Varol danışmanlığında hazırlamış olduğu "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Siber Aylaklık Sorununa İlişkin Durum Analizi" başlıklı tezi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun 11.02.2016 tarih ve 2016-06/10 sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından 19.02.2016 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı sayılmıştır.

Jüri Üyeleri

1. Doç. Dr. Mehmet TURAN

2. Yrd. Doç. Dr. Alpaslan GÖZLER

3. Yrd. Doç. Dr. Filiz VAROL

F.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararı ile bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Doç.Dr. Mukadder BOYDAK ÖZAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Olağanüstü bir hızla gelişen ve değişen teknoloji günümüz insanın vazgeçilmez bir ihtiyacıdır. Teknolojinin hızla gelişmesi hayatın her alanında olduğu gibi, eğitim-öğretim ortamlarını da etkilemiştir. İnsanlar neredeyse hemen her gün önlerine çıkan yeni teknolojik araç ve gereçlerle karşılaşmaktadırlar. Özellikle diz üstü bilgisayarların ve akıllı telefonların kablosuz internet imkânları ile birlikte kullanımı yükseköğretimde yaygın bir şekilde gözlemlenmektedir. Bu araçların eğitim ortamlarında kullanımı alanyazımıza son dönemlerde giren “siberaylaklık” davranışlarının ortaya çıkışına da sebep olmuştur. Bu davranışların öğrenciler ve öğretmenler üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkilerini tartışmadan, sadece bu davranışların ortaya çıkış sebeplerine ve bunları en alt seviyeye indirmek adına yapılabilecekler odaklanılan bu çalışmayı tamamlamış bulunuyoruz.

Bu vesileyle,

Öncelikle çalışmamın her aşamasında yardımını, desteğini, bilgisini ve hoşgörüsünü benden esirgemeyen, ayrıca çalışmamın yönlendirilmesi ve sonuçlandırılmasında büyük emeği geçen çok değerli danışman hocam **Yrd. Doç. Dr. Filiz VAROL'a**

Desteğiyle hayatımın her anında yanımda olan, sevgilerini ve sonsuz güvenlerini benden hiç esirgemeyen değerli ailemin biricik üyeleri; sevgili babam **Veysi YILDIRIM'a**, hayır dualarıyla sıcacık yüreğini hissettiğim canım annem **LEYBA SULTAN YILDIRIM'a**, ve sevgili **Kardeşlerim'e**

En büyük destekçim ve çok sevdiğim canım ablam **Aslı ÖZALP'a**, tez süresince daima yanımda olan ve beni motive eden destekçilerim çok değerli enişterim **M. Cüneyt ÖZALP'a** ve **Hamza AY'a** teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca yeğenlerim **Büşra ÖZALP** ve **Mustafa ÖZALP'a** sevgilerimi sunarım.

Son olarak bana her zaman her konuda destek olan, benden sevgi ve desteğini esirgemeyen ve beni daima gülümseyerek karşılayan eşim **Ayşegül YILDIRIM'a** sonsuz teşekkürler.

BEYANNAME

Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Yrd. Doç. Filiz VAROL danışmanlığında hazırlamış olduğum “ Sınıf Öğretmeni Adaylarının Siber Aylaklık Sorununa İlişkin Durum Analizi ” adlı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Esat YILDIRIM
22/02/2016

ÖZET

Yüksek lisans Tezi

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Siberaylaklık Sorununa İlişkin Durum Analizi

Esat YILDIRIM

**Fırat Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı
Elazığ, 2016, Sayfa: IX+107**

Bu araştırmanın amacı üniversitede öğrenim görmekte olan sınıf öğretmeni adaylarının ders esnasında gösterdikleri siberaylaklık davranışlarını, bu öğrencilerin siberaylaklık yapmasına yol açan sebepleri ve bu tarz davranışları en az seviyeye indirmek adına öğrenci gözü ile neler yapılabileceğini tespit etmektir. Bu çalışma Türkiye’de 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde Fırat Üniversitesi’ndeki yükseköğretim öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü’nde öğrenimlerine devam eden birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin farklı siberaylaklık faaliyetlerini ne kadar sıklıkta yaptığını belirlemek için, orijinali Blanch ve Henle (2008) tarafından geliştirilen ve Kalaycı (2010) tarafından Türkçeye çevrilen ölçekten yararlanılmıştır. Ayrıca katılımcılara açık uçlu sorular yöneltilmiş ve öğrencilerin gösterdikleri siberaylaklık davranışlarının sebepleri ve çözüm önerileri sorulmuştur. Günlük hayatta mobil cihazları kullanım amaçlarının tespiti ve ders esnasında mobil cihazlar aracılığıyla ders dışı aktivite yapma oranlarını tespit etmek için frekans ve yüzde hesaplamalarından yararlanılmıştır. Açık uçlu soruların analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre öğrenenlerin günlük hayatta mobil cihaz aracılığıyla en çok yaptığı etkinlikler sırasıyla müzik indirme, video izleme ve sosyal ağ sitelerini ziyaret etme; ders esnasında en çok yaptıkları etkinlikler ise sırasıyla sosyal medya sitelerini

ziyaret etmek, dosya indirmek (müzik, yazılım, video gibi.) ve haber sitelerini ziyaret etmedir. Nitel veriler ise dört ana başlık altında incelenmiştir. Bunlar; öğretmenden, ders içeriğinden, öğrencinin kendinden ve sınıf ortamından kaynaklanan sebepler ve bu sebepleri ortadan kaldırmak adına uygulanabilecek çözümlerdir. Elde edilen bulgular ışığında araştırmacılara, öğretmenlere, öğretmen yetiştiren kurumlara ve eğitimden sorumlu kurum ve kuruluşlara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Yükseköğretim, Siberaylaklık, Sınıf öğretmenliği, Mobil Araçlar

ABSTRACT

Master's Thesis

Case Study for Elementary School Teacher Candidates'

Cyberloafing Behaviors

Esat YILDIRIM

**Firat University
Institute of Educational Science
Department of Elementary Education
Division of Elementary School Teachers
Elazığ, 2016; page: IX+107**

The main goal of the study is to investigate teacher candidates' cyberloafing behaviors during a lesson, the reasons that lead them to such behavior and possible solutions to minimize those behaviors from teacher candidates' perspectives. The participants consisted of elementary school teacher candidates who continued their education at Firat University during 2015-2016 school year. In order to identify cyberloafing behaviors of the participants a survey originally developed by Blach and Henle (2008), and translated into Turkish by Kalaycı (2010) was administered. Also, open ended questions were asked to the participants related to the reasons that lead them to show cyberloafing behavior and possible solutions from their perspectives. For daily routines and in class routines with mobile technologies, frequencies were calculated. Content analysis were used for qualitative data. According to the results, in daily life participants did the following activities at most: listening to music, watching videos, and accessing to social networking sites. In addition, during a lesson, participants use their cell phones or other school technologies to check their social media accounts, to download files, and to skim newspaper websites. The qualitative data were examined based on four main factors: lecturer, course content, students themselves, and classroom environment related reasons of cyberloafing behaviors and possible solutions to

minimize those behaviors. Regarding to the findings of the current study, suggestions are provided to researchers, teachers, and educational institutions.

Keywords: Higher education, cyberloafing, elementary school pre-service teachers, mobile devices

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar LİSTESİ	VII
EKLER LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR	IX
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırma Problemi	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlıklar	4
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
2. LİTERATÜR TARAMASI	5
2.1. Siber Aylaklık Nedir?	6
2.2. Siber Aylaklık ile İlgili Tipolojiler	7
2.3. İş Ortamlarında Siber Aylaklık	9
2.4. Eğitim Ortamında Siber Aylaklık	17
2.5. Sonuç.....	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	28
3. YÖNTEM	28
3.1. Araştırma Modeli	28
3.2. Çalışma Grubu (Evren ve Örneklem)	28
3.3. Veri Toplama Araçları	29
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	30
3.3.2. Ders Esnasında Mobil Cihaz Aracılığıyla Yapılan Etkinlikler	31
3.3.3. Açık Uçlu Sorular.....	31
3.4. Veri Toplama Süreci	32
3.5. Verilerin Analizi.....	32

3.5.1. Nicel veri analizi	32
3.5.2. Nitel veri analizi	32
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	34
4. BULGULAR.....	34
4.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri	35
4.1.1. Öğrencilerin Sahip Oldukları Mobil Cihazlar	35
4.1.2. Mobil Cihaza Sahip Olma Süreleri	36
4.1.3. Mobil Öğrenme ile İlgilenme Durumu.....	37
4.2. Mobil Cihazlar aracılığı ile yapılan etkinlikler	37
4.2.1. Mobil Cihazlarda Bulunan Programlar.....	38
4.2.2. Gündelik Hayatta Mobil Cihazlar ile Yapılan Etkinlikler.....	39
4.2.3. Ders esnasında mobil cihaz aracılığıyla yapılan etkinlikler	41
4.3. Katılımcıların Siber Aylaklık Yapma Nedenleri ve Çözüm Önerileri.....	43
4.3.1. Sınıf Ortamı ile İlgili Bulgular	43
4.3.2. Ders İçeriği ile İlgili Bulgular.....	50
4.3.3. Öğretmen ile İlgili Bulgular	58
4.3.4. Öğrenci ile İlgili Bulgular.....	71
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	78
5. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER	78
5.1. Mobil cihazlar ve kullanım alanları	79
5.2. Katılımcıların Siber Aylaklık Yapma Nedenleri.....	81
5.2.1. Sınıf Ortamı	81
5.2.2. Ders içeriği	83
5.2.3. Öğretmen	84
5.2.4 Öğrenci	86
5.3. Sonuç	87
KAYNAKÇA.....	88
EKLER	99
ÖZGEÇMİŞ	107

TABLÖLAR

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ve Okul Düzeyinde Tanımlayıcı İstatistikler	29
Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet ve Okul Düzeyinde Tanımlayıcı İstatistikler	35
Tablo 3. Öğrencilerin sahip oldukları mobil cihazlara ilişkin betimsel bulgular	36
Tablo 4. Öğrencilerin mobil cihazlara sahip olma sürelerine ilişkin betimsel bulgular	36
Tablo 5. Öğrencilerin mobil öğrenme ile uğraşma durumları	37
Tablo 6. Öğrencilerin mobil cihaz aracılığıyla gerçekleştirdikleri öğrenme görevleri.....	38
Tablo 7. Öğrencilerin mobil cihazlarında bulunan araçları kullanma sıklıkları	39
Tablo 8. Öğrencilerin gündelik hayatta mobil cihaz aracılığıyla yaptıkları etkinlikler.....	40
Tablo 9. Derste internette ders dışı etkinlik ile uğraşmanın kabul edilebilirlik durumu	41
Tablo 10. Öğrencilerin ders esnasında mobil cihaz aracılığıyla yaptıkları etkinlikler	42
Tablo 11. Sınıf Ortamından Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenleri	44
Tablo 12. Sınıf Ortamından Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenlerine Çözümler	46
Tablo 13. Ders İçeriğinden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenleri	50
Tablo 14. Ders İçeriğinden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenlerine Çözümler.....	55
Tablo 15. Öğretmenden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenleri	59
Tablo 16. Öğretmenden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenlerine Çözümler.....	65
Tablo 17. Öğrenciden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenleri	71
Tablo 18. Öğrenciden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenlerine Çözümler.....	75

EKLER

EK 1. Veri Toplama Aracı.....	99
EK 2. Öğretmen Adaylarının Siberaylaklık Yapma Nedenleri ve Çözüm Önerileri ile İlgili Modeller.....	105

KISALTMALAR

Ö1: Birinci sınıf öğrencisi

Ö2: İkinci sınıf öğrencisi

Ö3: Üçüncü sınıf öğrencisi

Ö4: Dördüncü sınıf öğrencisi

Örn: Ö1_7: Birinci sınıflardan yedinci sıradaki öğrenci.

I. BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Olağanüstü bir hızla gelişen ve değişen teknoloji günümüz insanın vazgeçilmez bir ihtiyacıdır. İnsanlar neredeyse hemen her gün önlerine çıkan yeni teknolojik araç ve gereçlerle karşılaşmaktadırlar. Yeni teknolojik araç ve gereçlerin başında da dizüstü bilgisayarlar, tablet bilgisayarlar ve akıllı telefonlar gelmektedir. Bu yeni teknolojik araç ve gereçlerle birlikte internette hayatımızın her alanında etkisini hissettirmektedir. İletişim teknolojisindeki bu yenilikler her alanda olduğu gibi iş ortamında ve eğitim ortamında da etkili olmaktadır. İletişim teknolojilerinin yaygın olarak kullanıldığı önemli bir faaliyet alanı da yükseköğrenimdir ve günümüzde yükseköğrenimde teknolojik araçlar büyük oranda eğitim ve öğretimin şeklini ve kapsamını değiştirmektedir. İletişim teknolojilerinin bireysel ve kurumsal düzeyde yaygın olarak kullanılması ile birlikte, eğitim ve öğretimde değişiklikler meydana gelmiştir (Odabaş, 2004). Kablosuz internet bağlantısının yükseköğretimde bulunması, öğretmenlerin bilgisayar teknolojilerini kullanmaları için eğitilmesi ve bilgi teknolojilerinin eğitim sistemiyle bütünleşmesi (Çağiltay ve diğerleri, 2001), web tabanlı yükseköğretim programları (Odabaş, 2004) ve kendi akıllı telefon veya kişisel bilgisayarını eğitim ortamında kullanması bu değişikliklerden bazıları olup eğitim ortamını hızla değiştirmektedir. Bu araçların insanlığa olan yararlarını algılamalarının yanında bu araçların bireylerin ihtiyaçlarına yönelik iş ortamında ve eğitim ortamlarında

kullanabilmeleri de oldukça önemlidir. İnternet başta olmak üzere bu teknolojik araç ve gereçlerin olduğu her yerde internetin amaç dışı kullanımı, yani alanyazındaki tabiri ile siberaylaklık davranışlar, gözlemlenebilir. Bu bağlamda araştırmacılar bireylerin iş ortamında ve eğitim ortamında siberaylaklık davranışlarına yönelik birçok araştırma yapmıştır.

1.1. Araştırma Problemi

Yapılan araştırmalarda, çalışanın iş ortamında yaptığı siber aylaklık davranışları bir taraftan işteki verimliliği düşürmekte diğer taraftan da çalışanın yoğun çalışma temposu içerisinde stres ve sıkıntıdan kurtulmada önemli bir çıkış yolu olabileceği (Stanton 2002, Ovarec 2002, Anandarajan & Simmers, 2005) araştırmacılar tarafından belirtilmiştir. İnternet erişiminin iş ortamlarında olduğu gibi eğitim ortamlarında da sağlanmasıyla birlikte aynı durum eğitim ortamında da etkisini göstermektedir. Yine yapılan çalışmalardan anlaşıldığı üzere, eğitim ortamında gözlemlenen siberaylaklık davranışları bir yandan derslerde verimliliği düşürmekte, bir yandan da öğrenenlerin eğitimine katkı sağlamaktadır. İnternetin eğitim alanında öğrencilerle iletişime geçmek, ders materyallerine erişmek, ders uygulamaları ve öğrencilerin sınavlarını gerçekleştirmek gibi katkıları bulunmaktadır. Aynı zamanda kendi kişisel bilgisayar veya kablosuz ağ bağlantılı elektronik cihazlara sahip olan öğrencilerin öğrenmede daha fazla yol aldıkları tespit edilmiştir (Jones, 2002). Alanyazın incelendiğinde siberaylaklık davranışının avantaj ve dezavantajları henüz tam olarak tespit edilmemişken, var olan çalışmaların da çoğunlukla sonuca odaklandığı görülmektedir. Bir başka deyişle özellikle eğitim ortamlarında internet kullanıcısı olan öğrencilerin hangi sebeplerden dolayı bu tarz davranışları gösterdiği ender olarak araştırılmıştır. Bu durum araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmalar sonucunda alanyazında bulunan çalışmaların çoğunlukla iş ortamlarında gözlemlenen siber aylaklık faaliyetlerine odaklandığı; eğitim ortamlarında gerçekleşen siberaylaklık davranışlarını inceleyen araştırmaların ise sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Özellikle Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmaların sayısının da çok az olduğu göz önünde bulundurularak başlatılan bu çalışmada hedeflenen üç amaç bulunmaktadır. Bu amaçlar şunlardır:

1. Üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin ders esnasında gösterdikleri siberaylaklık davranışlarını tespit etmek
2. Bu öğrencilerin siberaylaklık yapmasına yol açan sebepleri tespit etmek
3. Bu tarz davranışları en az seviyeye indirmek adına öğrenci gözü ile neler yapılabileceğini tespit etmek

1.3. Araştırmanın Önemi

İletişim teknolojilerindeki hızlı gelişim hem iş ortamına hem de eğitim ortamına büyük ölçüde etki etmiştir. Bu teknoloji ile birlikte hayatımıza girmiş olan internetin kullanım alanının genişlemesi ile birlikte günlük yaşamımızda ve eğitim hayatımızda büyük bir değişim ortaya çıkmıştır. Bu değişimin başında da internetin iş veya eğitim faaliyetleri dışında kişisel amaçlar için kullanımı gelmektedir. Özellikle de eğitim ortamında üniversitelerin öğrencilere sunmuş olduğu internetle, öğrenciler ders dışı bazı faaliyetlere (siberaylaklık) yönelmektedir. Bireyin günlük zamanlarının %40’ını eğitim ortamında (okulda) ders dışı faaliyetlerle geçirdiği yapılan çalışmalarda tespit edilmiştir. Bu hiçte azımsanacak bir durum değildir. Yapılan araştırmalarda bu tarz davranışların

öğrenenler üzerinde hem olumlu hem de olumsuz sonuçlarının olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmanın asıl amacı bu davranışların sonuçlarını tartışmak değil, öğrenenleri bu davranışları sergilemeye yönelten sebepleri tespit edip, yine öğrenenlerin gözü ile bu davranışları en alt düzeye indirmek adına neler yapılabileceğini tespit etmektir. Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmacılara, öğretmenlere, öğretmen yetiştiren kurumlara ve eğitimden sorumlu kurum ve kuruluşlara yönelik önerilerde bulunulacaktır.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğrenciler ölçekte yer alan maddeleri ve açık uçlu soruları samimi bir biçimde yanıtlamışlardır.
2. Çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgiler, gerçeği yansıtan bilgilerdir.
3. Araştırma için veri toplama araçları, araştırmanın amacını gerçekleştirmeyi sağlayacak yeterli ve geçerli bilgileri yansıtacak niteliktedir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılı güz dönemi Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Bireylerin siber aylıklık davranışları konusunda vermiş olduğu cevaplar, öğrencilerin kendi algılarına dayalı ve Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencileriyle sınırlıdır.
3. Araştırmada açık uçlu sorular, gündelik hayatta mobil cihaz aracılığıyla yapılan etkinlikler, ders esnasında mobil cihaz aracılığıyla yapılan etkinlikler, ankette yer alan boyutları ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Siberaylaklık (Cyberloafing): Bu çalışmada siberaylaklık öğrencilerin ders esnasında mobil cihazları ve interneti ders dışı kişisel amaçlı kullanma davranışı olarak tanımlanmıştır.

II. İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişim gösterdiği günümüzde, bilgisayarlar ve internet, hayatın her alanının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. İnsanlar internet teknolojilerini çalışma ortamlarında, kişisel işlerinde ve eğitim-öğretim ortamlarında bir araç olarak yoğun bir biçimde kullanmaktadırlar.

Türkiye İstatistik Kurumunun 2009 yılında yayınladığı bir araştırma raporunda, internet bağlantı yeri ile ilgili verilere göre, kullanıcıların % 57,6'sı evinden, % 32,4'ü işyerinden, % 24,1'i internet kafelerden internete bağlanmaktadırlar (TÜİK, 2009). Ayrıca TÜİK 2009 verilerine bakıldığında internet kullanan insanların % 72,4'ü e-posta almak ve göndermek, % 70'i gazete ya da dergi okumak, % 57,8'i sohbet odalarına mesaj ve anlık ileti göndermek, % 56,3'ü oyun, müzik, film, görüntü indirmek ya da oynatmak için interneti kullandığı görülmektedir. Yine Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2012 yılı Nisan ayında gerçekleştirdiği Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre, internete erişim imkânı olan hane oranının ve 16-74 yaş grubundaki bireylerin bilgisayar ve internet kullanım oranlarının önceki yıllara göre sürekli olarak artış gösterdiği görülmektedir.

Galluch ve Thatcher (2007), insanların kişisel işlerinde interneti aileleri ve arkadaşları ile iletişim kurma, alışveriş yapma, banka ve fatura işlemleri yapma gibi işlerde kullanırken, mesleki hayatlarında örgütlerindeki bireylerle bilgi ya da dosya

paylaşımı, örgüt yönetimi gibi işlerde kullandıklarını vurgulamaktadır. İnternetin, çalışanları daha yaratıcı ve analitik düşünmelerini sağlayarak, yeni bilgi ortamlarına ulaşacak bireyler haline getirmekte olduğu araştırmalar sonucunda bulunmuştur. (Anandarajan vd., 2004; Blanchard ve Henle, 2008, s. 1069; Block, 2001, s. 226; Greenfield ve Davis, 2002, s. 347; Köse vd., 2012, s. 291; Stanton, 2002, s. 57). Ayrıca, zihinsel çaba gerektiren işlerden dolayı ortaya çıkan stresi azaltan ve zihinsel denge kurulumuna yardımcı olan internet, çalışanların birbirleri arasındaki iletişimi kolaylaştırmakla beraber, iş yükü açısından da gereksiz işlemlerin azaltılmasına ya da ortadan kaldırılmasına imkân veren bir zemin oluşturmaktadır. (Anandarajan vd., 2004, s. 71; Block, 2001, s. 226; Lavoie ve Pychyl, 2001; Ovarec, 2001, s. 61; Stanton, 2002, s. 57; Ugrin vd., 2007). Ancak internet ve bilgisayar kullanımı bu olanaklarının dışında artan oranda suistimal edilmekte ya da bilinçsiz kullanım yüzünden işletmeleri maliyet kayıpları ile yüz yüze bırakmaktadır (Aftab, 2003).

Bu çalışmada öncelikli olarak siber aylaklığın tanımı yapılmış, siber aylaklıkla ilgili tipolojiler sunulmuştur. Ayrıca iş ve eğitim ortamlarında gözlemlenen siber aylaklık davranışları irdelenmiştir.

2.1. Siber Aylaklık Nedir?

Bilgi ve iletişim teknolojileri günlük hayatta, çalışma ve eğitim hayatında ev, iş ve okul ortamlarındaki masaüstü bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar, tablet, mobil telefonlar (akıllı telefonlar) gibi araçların kullanılması yoluyla, bireylerin iş/öğrenme görevlerini yerine getirmesi ve kişisel ihtiyaçlarını karşılaması için vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir. Fakat internetin iş hayatına girmesiyle birlikte çalışanların

kurumların sağlamış olduğu interneti görevlerini yerine getirmek yerine kişisel olarak kullanımı da gündeme gelmiştir.

Alanyazın incelendiğinde genel olarak kurum kaynaklarının çalışanlar tarafından kurumun amaçlarıyla doğrudan ilgili olmayan kişisel amaçlar doğrultusunda kullanılması sanal kaytarma veya siber aylaklık olarak tanımlamıştır (Blanchard ve Henle, 2008; Bock ve Ho, 2009; Lim, 2002; Philips, ve Reddie, 2007; Whitty ve Carr, 2006). Araştırmacıların yapmış oldukları tanımlara baktığımızda, Lim (2002) bireyin bağlı bulunduğu kurumun internet erişiminden yararlanarak, mesai saatleri içerisinde işiyle ilgili olmayan internet sitelerine girme veya kişisel amaçlarla elektronik posta alma/gönderme, haber sitelerini ziyaret etme, oyun oynama gibi etkinliklere başvurmasını siber aylaklık olarak tanımlamıştır. Ugrin, Pearson ve Odom (2008) siber aylaklığı internette verimsiz zaman harcama olarak tanımlarken, Blanchard ve Henle (2008) ise işyerinde, iş görevi dışında e-posta ve internet kullanılması olarak tanımlamaktadır.

İş saatleri içinde kişisel e-posta okumak, çevrimiçi sohbet etmek, çevrimiçi alışveriş yapmak, banka işlemleri yapmak, yetişkin web-sitelerine girmek, çevrimiçi bahis/kumar oynamak gibi aktivitelerin hepsi siber-aylaklık olarak nitelendirilmektedir (Blanchard ve Henle, 2008; Ugrin, Odom, ve Pearson, 2008; Vitak, Crouse, ve LaRose, 2011).

2.2. Siber Aylaklık ile İlgili Tipolojiler

Yapılan araştırmalar sonucunda bireylerin yapmış olduğu siber aylaklık davranışları ile ilgili literatürde birçok tipoloji tanımlanmıştır. Bu tipolojiler yapılan siber aylaklık davranışının içeriği ile yakından ilgilidir. Blanchard ve Henle (2008),

internet ortamında yapılabilecek davranışların aynı kelime ile ifade edilmesinin yanlış olacağını, siber aylaklık davranışlarının birbirinden farklı olduğunu ifade ederken, işyerinde e-posta kontrol etmekle, pornografik sitelere girilmesinin eş değer olarak görülmemesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Alanyazın incelendiğinde, Blanchard ve Henle (2008, s. 1078), siber aylaklığı etkinlikler bazında iki seviyeye ayırmış ve bunları minör ve majör düzey olarak isimlendirmiştir. Minör düzey siber aylaklık, kişisel e-posta gönderme/alma, haber ve finans sitelerini takip etme ve çevrimiçi alışveriş yapma etkinliklerini içerirken; majör düzey siber aylaklık ise, çevrimiçi sohbet odaları, anlık mesajlaşma, blog sitelerini takip etme, çevrimiçi kumar/bahis oynama, pornografik siteleri ziyaret etme ve müzik indirme gibi etkinlikleri kapsamaktadır (Blanchard ve Henle, 2008).

Blanchard ve Henle (2008)'in kullandığı tipoloji, daha önce Verimsiz İşyeri Davranışı (Counter Productive Work Behaviour – CWB) alanyazınında Robinson ve Bennett (1995) tarafından da ifade edilmiş bir sınıflamadır. Ayrıca, Robinson ve Bennett (1995, s. 570), siber aylaklık etkinliğinin sadece örgüt üyelerini kişisel olarak hedef alan bir olgu olmayıp, örgütün tamamını etkileyen sağlıklı, muhalif bir davranış olduğunu savunmakta ve buna dayanarak siber aylaklığı kişisel ve örgütsel boyutları ile ele alarak ikiye ayırmaktadır. Bu sınıflama, örgütü veya örgütün üyelerini hedefleyen verimsiz işyeri davranışlarının doğasına dayanmaktadır.

Diğer bir siber aylaklık sınıflandırması da Lim ve Chen (2009) tarafından yapılmıştır. Lim ve Chen (2009, s. 13) siber aylaklığı, görüntüleme/tarama ve e-posta gönderme/alma etkinlikleri olarak iki başlık altında incelemişlerdir. Bu sınıflamada, söz konusu siber aylaklık etkinliklerinin kontrol altına alınma miktarı ve bu etkinliklere harcanan çaba ve enerji üzerinde durmaktadır. Araştırma, sadece iletişim teknolojilerine

dayalı bir tipolojiyi öne sürdüğü, siber aylaklık etkinliklerinin sonuçlarına ilişkin hususları göz ardı ettiği ve sadece bilgilerin çalışanlara ulaştığı yolu vurguladığı için bazı eleştirilere maruz kalmıştır (Blanchard ve Henle, 2008).

Dördüncü siber aylaklık etkinliklerine ilişkin sınıflandırma siber aylaklığın işlevleri üzerinden hareketle Li ve Chung (2006, s. 1069) tarafından yapılmıştır: sosyal işlev (internetin arkadaşlarla iletişim kurmak için kullanılması), enformasyonel işlev (internetin bilgi toplamak/araştırma yapmak için kullanılması), eğlence işlevi (internetin eğlenceli vakit geçirmek için kullanılması) ve sanal duygusal işlev (internetin kumar/bahis veya flört gibi diğer etkinlikleri için kullanılması). Bir diğer internet etkinlikleri sınıflandırması ise Mahatanankoon ve arkadaşlarının (2004, 95) yaptığı sınıflandırmadır. Araştırmacılar, kişisel internet kullanımını beş kategoriye ayırmıştır: Bunlar; satın alma ve kişisel ticari etkinlikler, bilgi tarama ve görüntüleme, kişilerarası iletişim, interaktif eğlence ve zaman geçirme ve kişisel veri (müzik, video vb.) indirme. Son olarak Ramayah (2010, s. 298) tarafından yapılan sınıflandırmada, siber aylaklık etkinlikleri dörde ayrılmıştır; kişisel iletişim, kişisel bilgi arama, kişisel veri (müzik, video vb.) indirme ve kişisel e-ticaret.

Siber aylaklık davranışı bilgisayar, cep telefonu ve/veya internetin girdiği tüm alanlarda görülebilir. Bu çalışmada öncelikle iş ortamında karşılaşılan siber aylaklık davranışları incelenecektir. Daha sonra eğitim ve öğretim ortamlarında görülen siber aylaklık ile ilgili araştırmalara yer verilecektir.

2.3. İş Ortamlarında Siber Aylaklık

İş ortamlarında çalışanların interneti öncelikli görevlerini yerine getirmektense kişisel amaçlı kullanmaları, iş yerindeki verimliliği düşürmekte ve işyerinde problemli

internet kullanımına neden olmaktadır (Garrett ve Danziger, 2008). İnternetin iş ortamlarında çalışanlar tarafından kullanılması ile çalışanların siber aylaklık etkinliklerine yönelmesi iş yerinde önemli bir problem haline dönüşmektedir.

İş ortamlarında en sık yapılan siber aylaklık davranışlarına yönelik Ugrin, Pearson ve Odom (2008)'un yaptıkları çalışmada bu tarz davranışlar yapılış sıklığına göre sıralanmıştır. Elde edilen bulgulara göre e-posta kullanımı en yüksek oranda gerçekleştirilen siber aylaklık davranışı olarak tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla sohbet odalarına girme, video izleme, çevrimiçi alışveriş, oyun oynama, pornografik siteleri ziyaret etme, yatırım sitelerini ziyaret etme davranışları takip etmektedir. Ayrıca aynı çalışmada iş yerlerinde bireylerin sahip oldukları konumlarla bu davranışları yapma oranları karşılaştırılmıştır. Sonuçlara bakıldığında üst düzey yöneticilerin diğer çalışanlara oranla siber aylaklık davranışını çok daha sık gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Bu bireyler, işlerinin çok yoğun ve stresli olduğunu, periyodik olarak mola verdiklerini, masa başından kalkmadan internetin bu ara için en kolay yol olduğunu söylemişlerdir. Wyatt ve Philips'in 2005 yılında yaptıkları araştırmaları bu bulguyu doğrular niteliktedir. E-posta en çok yapılan siber aylaklık etkinliği iken, oyun oynama ve dosya indirme en az yapılan etkinlikler olarak belirtilmektedir. Ayrıca, Wyatt ve Philips (2005), siber aylaklık davranışlarının bireysel farklılıklara dayanan kişisel değişkenlerden etkilenip etkilenmediğini de araştırmıştır. Kişilik özelliklerinden nevrozizm, dışadönüklük, deneyime açıklık, uzlaşabilirlik, sorumluluk boyutlarının ele alındığı bu çalışmada araştırmacılar, 37 erkek ve 47 kadından oluşan toplam 84 katılımcı ile çalışmış ve veriler elektronik posta yöntemi ile toplanmıştır. Katılımcıların %25'inden fazlası iş yerinde internet aracılığı ile iş sorumlulukları dışındaki işlerle uğraştıklarını belirtmişlerdir. Kişilik özelliklerinden ne nevrozizm ne de sorumluluk

internet kullanımını yordayabilmiştir. Diğer özellikler ise deneyime açıklık kişisel amaçlardan ziyade daha çok işle ilgili web aramaları gibi işlerle pozitif ilişkili, ulaşılabilirlik ile işyerinde internette geçirilen zaman negatif ilişkili olduğu bulunmuştur. İçeriden kimselerin işle ilgili interneti kullanmalarıyla birlikte interneti kişisel amaçlı olarak aynı anda kullanımları da dikkate değer bulgular arasındadır. Kısacası bireyler aynı anda siber aylaklık yaparken işlerini de yürütebildiklerini söylemektedirler. Bu durumu Carrier ve diğerleri (2009) yaptıkları çalışma da destekler niteliktedir.

Carrier ve diğerleri (2009), 3 farklı nesil (1946-19, 1965–1979, 1980’den sonra doğanlar) yaptıkları çalışmada aynı anda meşgul olabildikleri iş sayıları ile birlikte bu işleri nasıl algıladıklarını incelemişlerdir. Bu çalışmada 80 sonrası doğan grup üyelerinin diğer gruptakilere oranla aynı anda meşgul olabildikleri iş sayısının daha fazla olduğunu; birden fazla işi aynı anda yürütmenin kolay ve basit olarak görüldüğünü ortaya çıkarmıştır.

Lim (2002), teknolojik gelişmelerin yeni çalışma alanlarına nasıl katkıda bulunduğuna ve çalışanların üretkenlik ve verimliliklerini nasıl etkilediğine yönelik çalışmalar yapılmaktadır ancak bu gelişmeler bireylerin istenmeyen davranışlara eğilim göstermesine neden de olabilmektedir. Bu çalışmada, çalışanların iş saatlerinde kişisel amaçlar için internet kullanımlarına yoğunlaşmıştır. Siber aylaklığın bir çeşit üretimden sapma formu olduğu bildirilmiştir. Bu çalışmada, sosyal mübadele, örgütsel adalet ve tarafsızlaşma ile önerilen teorik çerçeve kullanılarak, internetin sıklıkla göz ardı edilmiş karanlık yönleri ve işyerindeki bu yanlış davranışların azaltılmasında rol oynayan teknikler incelenmiştir. Çalışma verileri elektronik anket ile toplanmış olup toplam 188

kişi ile yapılmıştır. Yapısal denklem modelleme sonuçları çalışma kapsamında sunulan tüm hipotezleri için deneysel destek sağlamıştır.

Lim ve Teo (2005), dünyanın tüm coğrafyalarında yaşayan insanların kişisel ve iş yaşamı üzerinde önemli etkilere sahip olan internet, iş ortamında olumsuz davranış ve siber aylaklıklara da yol açmıştır. Çalışma, yaygın ve ciddi olarak algılanan çeşitli siber aylaklık aktiviteleri üzerinde yapılmıştır. Bu amaçla 226 çalışandan alınan veriler ile araştırma tamamlanmıştır. Çalışma bulguları, çok ciddi olarak algılanan siber aylaklık aktivitelerinin daha az yaygın olduğunu göstermiştir. Ayrıca, internetin çalışan ve çalışmayanlar arasında çok büyük bir farkın olmadığı bir sınır meydana getirdiğini de bildirmişlerdir. Bunun yanı sıra, işlerin eve taşınmasının yanında kişisel işlerinde iş ortamına taşındığını da belirtmişlerdir.

King (2007), siber aylaklık konusunda niversite personeli ve ğretim yeleri arasında bir çalışma yapmış ve bu araştırma sonucu 28- 39 yaş grubu arasındaki çalışanlar 59- 68 yaş grubu arasındaki çalışanlara göre, işlerini çok aksatmadığı sürece iş yerinde internetin kişisel amaçlı kullanımını kabul edilebilir bulmuşlardır.

Lim ve Thompson (2005), işyerinde internet erişimi olan 226 yetişkin üzerinde yaptıkları çalışmalarında, katılımcıların %88'i internetin kişisel amaçlar için işyerinde kullanımını kabul edilebilir bulmuşlardır. Yapılan görüşmelerde “evremdeki birçok kişi interneti kişisel amaçlı kullanıyor. Bunda yanlış bir şey görmüyorum”, “E-posta bizim günlük hayatımızın bir parçası haline geldi. Bu sebeple işle ilgili olsun olmasın e-posta kullanımı çok normal bir durumdur.” gibi cümleler ile siber aylaklık davranışının normal olduğunu dile getirmişlerdir. Ayrıca yaptıkları davranışların çalıştıkları kuruma nasıl zarar verdiğini anlamadıklarını da belirtmişlerdir.

Lim ve Chen (2009) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları, Lim ve Thompson'ın (2005) yaptığı çalışmanın bazı sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Siber aylaklığın, işçilerin duygu ve işlerine olan etkisini araştırıldığı çalışmada cinsiyet farklılığının siber aylaklığa ilişkin algıdaki değerlendirilmeleri de incelenmiştir. Genel olarak, katılımcılar, siber aylaklığın bazı çeşitlerinin işyerinde kabul edilebileceğini bildirmişlerdir. Erkek katılımcılar, siber aylaklığın iş performansını olumlu etkilediğini bildirmişlerdir. Ayrıca, çalışmada elde edilen bulgulara göre, internette tarama aktivitelerinin duygular üzerinde olumlu etki yaptığını ancak e-posta gönderme aktivitelerinin ise duygular üzerinde olumsuz etkisi oluşturduğunu bildirmişlerdir. Çalışma sonuçlarının; araştırmacı ve yöneticilerin, işçilerin siber aylaklığa ilişkin tutum ve davranışlarının anlaşılmasında ve dolayısıyla siber aylaklığın, iş verim ve üretkenliğine yönelik nasıl sonuçlar doğuracağını anlaşılmasında katkılar sağlayacağını bildirmişlerdir (Lim & Chen, 2009).

Garrett ve Danziger (2008), bireylerin işyerinde kişisel internet kullanımını, kişisel iletişim (e-posta, sohbet vb.) ve internette işle ilgili olmayan bilgi arama olarak iki alana ayırmışlardır. Çalışmayı 1024 kişi üzerinde telefon görüşmeleri ile 2006 yılında yapmışlardır. Bu iki alandaki davranışların, bireylerin cinsiyetinden etkilenip etkilenmediğine regresyon analizi ile bakmışlardır. Sonuç olarak cinsiyetin işyerindeki kişisel iletişim davranışları üzerinde anlamlı bir etkisi çıkmazken, erkeklerin internette işle ilgisi olmayan aramalar yapma olasılığının kadınlara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Ayrıca yapılan araştırmada, kişilerin işyerindeki konumlarının, internette kişisel işler yapma durumuna etkisine bakılmış ve üst konumdaki kişilerin alt konumlardaki kişilere oranla interneti kişisel işlerinde daha fazla kullandıkları sonucuna

ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgular Ugrin ve arkadaşlarının (2008) yaptığı çalışma sonucu elde ettikleri bulgular ile paralellik göstermektedir.

Lee ve diğerlerinin (2004) yaptığı çalışma, Garrett ve Danziger (2008) tarafından yapılan çalışmaya farklı bir boyut kazandırmıştır. Lee ve diğerlerinin (2004) yaptıkları çalışmanın sonuçları, işyerinde kişisel internet kullanımının sıklığı ve süresinin, o işyerindeki görev süresi ile ilişkili olabileceğini göstermektedir. Araştırmaya göre; bir işyerinde mevcut pozisyonda birkaç yıl süreyle çalışanların daha uzun süre çalışanlara göre kişisel internet kullanımı etkinlikleriyle daha fazla meşgul olma eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır.

Örücü ve Yıldız (2014) yaptığı çalışmada, araştırmanın evrenini Balıkesir Üniversitesi'nin 1451 akademik ve idari personeli oluşturmuştur ancak 1.451 kişiyi 304 kişinin temsil etme yeteneğine sahip olduğu hesaplanmıştır (Altunışık vd., 2010). İşyerinde kişisel internet ve teknoloji kullanımı ilişkin yürüttükleri çalışmada gerçekleştirilen anket uygulaması sonucunda geri dönen anket sayısı 151'dir. Bu çalışmada Sanal kaytarma faaliyetleri özellikle demografik değişkenler açısından incelenmiştir. Bu amaçla, araştırmada, akademik ve idari üniversite personeli arasındaki sanal kaytarma faaliyetlerinin belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara, sanal kaytarma faaliyetlerinin çalışanların demografik değişkenleri açısından anlamlı farklılıklar gösterdiğini bildirmişlerdir. Çalışanlar arasında gelir düzeyi düştükçe daha çok sanal kaytarma faaliyetlerine eğilimde bulunduklarını bildirmişlerdir. Bunun yanında çalışanların önemli sanal kaytarma faaliyetlerini kullanma sıklığı medeni durum değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermiştir ve bekâr çalışanların evli çalışanlardan daha fazla önemli sanal kaytarma faaliyetine katıldıkları gözlenmiştir.

Ayrıca genç çalışanların yaşlılara göre daha fazla sanal kayırmada bulunduğunu da bildirmişlerdir.

Kuschnaroff ve Bayma (2014), kurum yapılarında siber aylaklık üzerine yapılan eleştirel analizde iş ortamında kişisel bilgisayar kullanımını değerlendirmişlerdir. Çalışmada, kurumlara internetin getirilmesinin kurum yapısında meydana getirdiği değişimler ve iş performansına olan etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, iş aracı olarak internet uygulamasına ilişkin kurumsal davranışlara yönelik çalışanların algı, his, duygu ve tepkilerinin değerlendirildiği araştırmada toplam 305 (206 erkek ve 99 kadın) kişiden alınan veriler ile analiz yapılmıştır. Bu kapsamda, öncelikle; “kurum yapısı”, “çalışan davranış rasyonalitesi”, “kontrol” ve “otorite meselesinin” Frankfurt Okulu yazarlarının değerlendirmesini yaptığı literatürün revizyonu yapılmıştır. Aynı zamanda, yeni post-fordist kurumsal iş modeli de çalışılmıştır. Özetle, kurumların global ekonomik değişimlere ve teknolojilere adaptasyon göstermektedir. Bu değişimler; “iş kontrolüne yönelik kontrol mekanizmalarının geliştirilmesi”, “çalışanların sisteme dahil edilmesi” ve “işsizlik düzeyleri” gibi dışsal faktörlerin avantaja çevrilmesini içermektedir. Bu değişimler ile üretim ve yeterliliğin artırıldığını bildirmişlerdir. Sanal aylaklık, kurumun bilgi sistemine yönelik risk oluşturabileceği ve neticesinde işin etkiyebileceği bildirilmiştir. Sanal aylaklık, aynı zamanda, kapital düzenin getirmiş olduğu ve dayattığı sistem kaynaklı baskıdan kaçmanın bir yolu olarak da düşünülmektedir. Kuruma internetin getirilmesi, ofis ortamında uzun süre çalışanlar ve zamanın büyük bir kısmını ofis dışında çalışanların dışarıdan kuruma bağlanması gibi majör düzeyde değişimler sağladığı bildirilmiştir.

De Jonge ve Dormann (2003)’ün geliştirdiği ve özellikle psikolojik süreçlerinin zorluğunu tespit etmek, zorlu iş taleplerini dengelemek ve işlerin hangi tür yönlerini

açıklanması gerektiğini ifade etmek için tasarlanan modele göre; yüksek iş talepleri ile yüksek iş kaynaklarının kombinasyonu aktif öğrenme ve gelişmeyi doğurmaktadır. Genellikle yüksek iş talepleri ve yüksek iş kaynakları gerek çalışanlar gerekse örgüt açısından faydalı görülmektedir (Doorn 2011, s. 11). Ancak yapılan araştırmalar çalışanların düşük iş talepleriyle karşı karşıya kaldıkları durumlarda siber aylaklık etkinlikleriyle meşgul olma düzeylerinin yükseldiğini göstermektedir (Henle ve Blanchard, 2008, s. 390). Bir başka deyişle çalışanın yapacak fazla işi yoksa zamanını siber aylaklık etkinlikleri ile geçirmektedir. Henle ve Blanchard (2008), araştırmalarında yine yüksek iş taleplerinin de siber aylaklık olasılığını artırdığını ifade etmektedir. Kısacası iş taleplerindeki her iki aşırılık da siber aylaklık düzeyini artırmaktadır. Bu sebeple, Henle ve Blanchard (2008), çalışanların siber aylaklık düzeyinin minimize edilebilmesi için iş miktarında bir denge yakalanması gerektiğini vurgulamaktadır.

İşyerlerinde kişisel internet kullanımının olumsuz olarak düşünülmesinin temel nedenlerinden bazılarının, verim kaybı, artan güvenlik masrafları, internet veri ağında aşırı yüklenme, kamu ve kriminal eğilim riskleri olduğu bildirilmiştir. Ayrıca, zamanı boşa harcama ve uzun telefon konuşmaları yapmakta işyerinde olumsuz olarak algılanan işlevsiz iş davranışları arasındadır. Ancak gününün büyük bir kısmını işyerinde harcayan ve dolayısı ile stres ve tükenmişliğin olumsuz etkilerini çok fazla yaşayan çalışanlar için, siber aylaklık stresle mücadelede önemli bir dinlenme ve deşarj aracı olabilir. Firmalar, çalışanın üretkenlik ve performanslarındaki düşüşün siber aylaklık ile ilişkilendirse de bazı araştırmacılar, siber aylaklığın stres gibi iş yerindeki bazı olumsuz deneyimlerle başa çıkabilmede önemli rol oynayabileceğini de bildirmişlerdir (Stanton 2002, Oravec 2002, 2004, Anandarajan and Simmers, 2005).

Bir başka çalışmada Van Doorn (2011), teorik çerçevede çok yönlü yönleriyle sanal kaytarmanın detaylandırıldığı çalışmada siber aylaklığın dört aktivitesi, dört davranışı ve bunların kurum, iş ve birey düzeyinde olan etkilerini değerlendirmişlerdir. İnternet tabanlı bir araştırma yapılmış olup Hollanda’da işletme servislerine ait 15 kurumdan 172 müdür ve danışman ile çalışma yürütülmüştür. Yanıtlayıcıların % 82’si danışman ve %90,1 ise erkeklerden oluşmuştur. Çalışma sonucunda elde edile bulgulara göre, siber aylaklığın ruhsal ve fiziksel olarak tükenen çalışanlarda olumlu etki yapabileceğini ve dolayısı ile kuruma olumlu yansımaları olacağını bildirmişlerdir. Ayrıca bu tarz davranışlar, disiplin ve iş yeri politikaları ile kontrol edilip yönetilebileceği de bildirilmiştir (Anandarajan and Simmers, 2005). Alanyazında, siber aylaklığın çoğunlukla iş yerlerinde olan tanımları karşımıza çıkarken, oluşturulan tiyolojiler de genellikle iş ortamında ortaya çıkan siber aylaklık davranışları göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Günümüzde teknolojinin hızlı bir şekilde eğitim ortamlarında da girdiği görülmektedir. Bu durum eğitim ortamlarında da siber aylaklık durumundan söz edilebileceği kanısını ortaya çıkarmaktadır. Bir sonraki bölümde, eğitim ve öğretim ortamlarında görülen siber aylaklık davranışları tanıtılmış ve bu alanda yapılan çalışmalar irdelenmiştir.

2.4. Eğitim Ortamında Siber Aylaklık

Teknolojinin hızla gelişmesi, eğitim-öğretim ortamlarını da etkilemiştir. Diz üstü bilgisayarlar, akıllı telefonlar, kablosuz internet imkânları özellikle yükseköğretimde yaygın olarak kullanılmaktadır. İnternetin eğitim alanında öğrencilerle iletişime geçmek, ders materyallerine erişmek, ders uygulamaları ve öğrencilerin sınavlarını gerçekleştirmek gibi katkıları bulunmaktadır. Fakat iş ortamlarında olduğu gibi benzer

şekilde öğrenme ortamlarında da internet erişiminin sağlanması ile birlikte öğrencilerin öğrenme etkinliklerini gerçekleştirmesi beklenirken interneti ders dışı amaçlar için kullanmaları da söz konusu olmuştur.

Alanyazın incelendiğinde, eğitim alanında siber aylaklık davranışları ile ilgili Türkiye'deki ilk tanımın Kalaycı (2010) tarafından yapıldığı görülmektedir. Bu tanıma göre eğitimde siber aylaklık, öğrencilerin, ders saatleri içerisinde, interneti ders ile ilgisi olmayan işler için kullanma eğilimi ve/veya davranışdır. Örneğin, bilgisayar laboratuvarında işlenen bilgisayar dersinde öğretmen Excel'de bir grafiğin nasıl çizileceğini anlatırken, öğrencinin önünde açık duran internette spor haberlerini okuması, oyun oynaması, e-postalarını kontrol etmesi, ya da öğrencinin ders esnasında akıllı telefonu ile herhangi bir sosyal medya hesabını kontrol etmesi siber aylaklık olarak tanımlanabilir.

Bilindiği gibi; bilgisayarlar, öğrencilerin bilişsel görevleri başarabilmelerine yardım eden, öğretim elemanı ile öğrenen arasındaki iletişimi güçlendiren, öğrencinin motivasyonunu artıran ve aktif olarak öğrenmesini sağlayan bir araçtır (Fitch, 2004; Lauricella, & Kay, 2010; Steffens, 1997, 2001; Stephens, 2005). Bu özelliklerinden dolayı laptoplar ve akıllı telefonlar özellikle yükseköğretimin vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir (Lauricella & Kay, 2010; Weaver ve Nilson, 2005).

Öğrencilerin dizüstü bilgisayarların kullanım amacına yönelik alanyazında ki çalışmalar incelendiğinde, örneğin; Demb, Erickson ve Hawkins-Wilding (2004) dizüstü bilgisayar kullanımının %16'sının not ve rapor yazmayı içerdiğini tespit etmişlerdir. Arend (2004) yaptığı çalışmada ise, sınıf çalışmaları dışında dizüstü bilgisayarların rapor yazımı, yazılım programları kullanımı, internet araştırması ve grup projelerinin tamamlanması gibi amaçlar için kullanıldığını bulmuştur. Bunlara ek olarak

McVay, Snyder ve Graetz (2005); öğrencilerin, günlük zamanın %36'sını akademik faaliyetlere harcadığını ve diz üstü bilgisayarlarını günde ortalama olarak beş saat kullandıklarını bildirmişlerdir.

Kendi kişisel bilgisayar ya da kablosuz ağ bağlantılı elektronik cihazlara sahip (akıllı telefon, tablet ve dizüstü bilgisayar) olan üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmının, öğrenmede daha fazla yol aldığı bildirilmiştir (Jones, 2002). Benzer şekilde, taşınabilir bilgisayarların öğrenci kariyeri için de yararlı olabileceği belirtilmiştir (Finn & Inman, 2004). Bunun yanı sıra, dizüstü bilgisayarı olan öğrencilerin bilgisayarlarını kullanabileceği sınıfları tercih etmektedir (Steffensmeier 2000) ve bu yolla daha kolay öğrenmenin gerçekleşeceği de bildirilmiştir (Barak, et al., 2006; Mitra & Steffensmeier, 2000; Hyden, 2006; Weaver & Nilson, 2005). Günümüz öğrencilerinin, doğal bir yaşama parçası haline gelen teknoloji aracılığıyla kullandıkları kendi kişisel bilgisayarlarının öğrenmede önemli bir araç olduğu düşünülmektedir (Brown & Pettito, 2003).

Günümüzün değişken dünyasının iş ve akademik hayatında ofis çalışma saatleri yerlerini elektronik posta ile iletişime bırakmıştır (Dickson & Segars, 1999; Reynolds, 2003). Öğrenciler, dizüstü bilgisayarları kullanarak bağlı bulundukları fakültedeki akademik ve idari personel ile daha hızlı ve rahat bir şekilde irtibata geçme olanağına sahiptirler (Arend, 2004). Bir başka deyişle; öğrenciler görüşmek ya da herhangi sorununu çözmek için ilgili kişi ile yüz yüze karşılaşmak yada konuşmak zorunda kalmamaktadır. Bu şekilde, hem öğrenciye hem de ilgili kişiye daha rahat olma ve daha rahat davranma fırsatı sunar. Sınıf ortamında dizüstü bilgisayar kullanmanın, öğrencilerin üçte-ikisinin ders çalışma alışkanlıklarında, özellikle ödevler, iletişim ve

araştırma konularında pozitif yönde önemli değişimler meydana getirdiği belirtilmiştir (Demb ve ark., 2004).

Ancak eğitim ortamlarında dizüstü bilgisayar/akıllı telefon kullanımı ve özellikle üniversite öğrencilerine sunulan kablosuz internet kullanma imkanı öğrencilerin ders dışı davranışlar sergilemesine de neden olmaktadır. Bir başka deyişle, öğrenciler sorumlu oldukları öğrenme görevleri yerine (internet kullanımına dayalı) kendi özel görevlerini yerine getiriyor (siber aylaklık) ise bu durumda öğrenme etkileşimleri gerçekleşmemekte ve/veya eksik öğrenmeler söz konusu olmaktadır ki bu durumda dersin etkililiğini ve verimliliğini düşmesi ile sonuçlanmaktadır.

Kalaycı (2010) araştırmasında üç farklı üniversitede Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde okuyan 100 öğrenci ile çalışmış ve öğrencilerin siber aylaklık yapma durumlarını incelemiştir. Yapılan araştırma sonucunda eğitim ortamlarında en sık yapılan siber aylaklık davranışlarının e-posta kullanımı, tartışma grupları/sanal toplulukları ziyaret, dosya indirme, blog kullanımı, banka işlemleri yapma, çevrimiçi alışveriş, açık artırma sitelerini ve sohbet odalarını ziyaret, seyahat rezervasyonları yapma, kariyer sitelerini ve spor ve haber sitelerini ziyaret olduğunu tespit edilmiştir.

Jackson vd.'nin (2001) üniversite öğrencileri üzerine yaptıkları çalışmada kadınlar erkelere göre daha fazla e-posta kullanmakta, erkekler de kadınlara göre daha fazla web kullanmaktadır. Akca'nın (2013) okul yöneticileri üzerine yaptığı çalışmada erkeklerin kadınlara göre daha fazla sanal kaytarma yaptığı, bu bağlamda daha fazla suiistimale açık internet kullandıkları belirtilmektedir.

Brubaker (2006), yaptığı çalışmada sınıf ortamlarında kablosuz internet erişimi ile birlikte bazı sorunların ortaya çıktığını belirtmiş ve bu çıkarımı test etmek adına

dizüstü bilgisayarların sınıf dinamiklerine ve öğrencilerin öğrenmeleri üzerine etkisini incelemiştir. Çalışma Kuzey Karoline Üniversitesinde okuyan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 236 öğrenci ve personelden oluşmaktadır. Dizüstü bilgisayarların sınıf dinamiklerine ve öğrencilerin öğrenmeleri üzerine etkisini incelemeye yönelik geliştirilen anket aracılığıyla elde edilen bulgular sonucunda, öğrencilerin ders süresince dizüstü bilgisayar kullanarak, not alma, geçmiş ödevleri arama, bilgi arama, çoklu medya kullanma ve sunum yapma gibi etkinlikler yerine internette gezinme, bilgisayar oyunları oynama, anlık mesajlaşma, müzik dinleme, video izleme gibi istenmeyen davranışlar gösterdiklerini ve buna bağlı olarak öğrencilerin dikkatlerinin dağıldığını ve derse katılımlarının azaldığını tespit etmiştir. Benzer sonuçlar Lauricella ve Kay (2010) tarafından da bulunmuştur.

Ergün ve Altun (2012) ise nitel çalışmalarında 10 üniversite öğrencisi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler ve gözlemler yaparak eğitim ortamlarında siber aylaklık davranışlarının öğrenci gözüyle nedenlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda siber aylaklık durumunun nedenlerini belirten öğrenci görüşlerinin 5 tema altında toplandığı ortaya çıkmıştır: motivasyon, ortam, öğretmen, derse hedeflenme ve zaman. Motivasyon; insan davranışlarını önemli ölçüde etkileyen, yönlendiren ve davranışa neden olan bir faktördür. Öğrenciler ders esnasında internette başka etkinliklerle uğraşma nedenlerinden birini motivasyon eksikliğinden kaynaklı sorunlar olarak belirtmişlerdir. Tespit edilen ikinci faktör ise ortamdır. Eğitim verilen ortamın sıcak ya da soğuk oluşu, sınıfın ışık seviyesi ve oturma düzeni gibi faktörler öğrencilerin siber aylaklık yapma eğilimlerini artırdığı bulunmuştur. Öğrenciler kendilerini internette başka işler yapmaya iten nedenlerin sadece kendilerinden kaynaklanmadığını ders öğretmenin de buna neden olabildiğini belirtmiştir.

Öğrenciler, bazen öğretmenin ders anlatımının monoton olması, sınıf kurallarının olmaması gibi faktörlerinde kendilerini siber aylaklık davranışı göstermelerine sebep olduğunu söylemiştir. Ayrıca hem ders içeriğinin kendilerine faydasının olup olmayacağı konusundaki tereddütleri hem de işlenen dersin süresinin öğrencileri siber aylaklık yapmaya yönlendirdiği ortaya çıkmıştır.

Son dönemlerde araştırmalar sınıflarda dizüstü bilgisayar kullanımının doğası ile öğrenme arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Bunun ana sebebi ise sınıfta dizüstü bilgisayarların kullanımı, öğrenmeye engel yardımcı olup olmadığı üzerine çıkan tartışmadır. Bazı araştırmacılar dizüstü bilgisayarların önemli bir öğrenme aracı olabileceğini söylerken, bazı araştırmacılar ise öğrencilerin öğrenme eksikliğine neden olduğunu ve dikkat dağıtma algısı oluşturduğundan dolayı sınıflarda gitgide dizüstü bilgisayar kullanımının uygun olmadığını savunmaktadır. Özellikle Fried (2008) tarafından yapılan ve sınıflarda dizüstü bilgisayar kullanımı konusu ile ilgili çalışma büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmaya genel psikoloji dersini tamamlayan toplam 137 öğrenci katılmıştır. Çalışmada demografik bilgiler, dizüstü bilgisayar kullanımı ve sınıf ortamının yönlerini içeren anket kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda elde edilen bulgular sınıfta dizüstü bilgisayar kullanımı hakkında ciddi endişeler uyandırmaktadır. Öğrenciler günlük hayattaki zamanlarının büyük bir çoğunluğunu sanal alemde, okuldaki zamanını da sınıfta dizüstü bilgisayar kullanarak harcadıkları aynı zamanda laptop kullanımının hem kullanıcıları hem de öğrencileri önemli bir şekilde oyaladıklarını göstermiştir. Yine aynı şekilde, analiz sonuçları açık bir şekilde gösteriyor ki sınıftaki başarı, öğrencinin dizüstü bilgisayar kullanım amacının olumlu veya olumsuz bir şekilde olması ile ilgilidir. Bu bulguların pratikteki yansımaları ise tartışılmaktadır.

Bu alanda bir başka çalışmada Hembroke ve Gay (2003) tarafından yapılmıştır. Üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada öğrenme ortamında çoklu görevlerin etkileri araştırılmıştır. Çalışma kapsamında kullanılan anket kısa cevaplı ve çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Kontrol ve deney gruplarının olduğu çalışmada deney grubundaki katılımcıların ders esnasında dizüstü bilgisayar kullanımına izin verilmiştir. Kontrol grubunda ise katılımcılardan dizüstü bilgisayarlarını ders süresince kapatmaları istenmiştir. Veriler tarama modelinde analiz edilip, mekanizmaları daha iyi anlamak için Lang'ın sınırlı süreç kapasitesi modelinde tartışılmıştır. Öğrencilerin dizüstü bilgisayarlarının açık olduğu ilk durumda; derste geleneksel tedbirler alınmasına rağmen öğrencilerin dersi anlamada zorlandıkları tespit edilmiştir. İkinci bir deneyde de ilk deneyin sonuçları tekrar elde edilmiştir.

Gerow, Galluch ve Thatcher (2010) 451 öğrenci ile yaptığı araştırmada, dış güçler (sosyal normlar, diğer öğrencilerin siber aylaklık yapması, öğretmen tarafından izlenme farkındalığı) ve iç güçler (internet teknolojilerine kapılma ve birden fazla işe odaklanma) ile bireyin davranışları (siber aylaklık yapma niyeti gibi) arasındaki ilişkiyi gösteren bir model geliştirmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, sosyal norm, çoklu görev ve bilişsel kapılmanın siber aylaklık yapma niyetiyle doğrudan ve pozitif olarak ilişkili olduğu bulunmuştur.

Li ve Chung (2006), internetin işlevi ve internet bağımlılık davranışı arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada, “İnternet Kullanım İşlevi” anketini (sosyal işlevi, bilgisel işlevi, dinlence işlevi, sanal duygusal işlevi) ve Çin İnternet Bağımlılık Ölçeği (mecburi kullanım, çekilme, tolerans, zaman yönetim problemi, bireyler arası ve sağlık problemleri) kullanılmış olup 76 öğrenciden alınan veriler ile analizler yapılmıştır. Çalışma sonunda, internet bağımlılık indeksi (mecburi kullanım, çekilme, tolerans ve

bireyler arasındaki ilişki ve sağlık problemi) ve sosyal işlev arasındaki ilişkinin yanı sıra interneti kötüye kullanma indeksi (bireyler arasındaki ilişki ve sağlık problemi) ve bilgisayar işlevi arasında ilişki tespit edilmiştir. Sosyal işlevin, internet bağımlılık davranışında ana rol oynadığını bildirmişlerdir.

Wurst ve ark. (2008), yükseköğretimde yaygın dizüstü bilgisayar kullanımının öğrenci başarısına, öğrenci memnuniyetine ve yapılandırmacı yönlerine olan etkisini araştırmışlardır ve, ağırlıklı not ortalaması yüksek olan toplamda 10 ayrı fakülteden 60 öğrenci ile bu çalışmayı tamamlamışlardır. Çalışmada, toplam 30 sorudan oluşan likert tipi anket kullanılmıştır. Veriler üç yıl boyunca güz ve bahar döneminde düzenli olarak toplanmıştır. Ağırlıklı not ortalaması 3 ve üzeri olan başarılı öğrencilerin bulunduğu sınıflarda bulunan öğrencilerin, geleneksel sınıfta bulunan öğrencilere göre daha fazla yapılandırmacı olduğu istatistiksel olarak tespit edilmiştir. Birinci sınıf öğrencileri dizüstü bilgisayarı olmayanlardan oluşurken diğer kalan iki sınıfa ise dizüstü bilgisayar verilmiştir. Dizüstü bilgisayar öğrencilerin başarılarını artırmaya yönelik katkısı önemli bulunmamıştır. Dizüstü bilgisayarı olan öğrenciler diz üstü bilgisayarı olmayan öğrencilere göre eğitimlerine ilişkin daha az memnuniyet göstermişlerdir.

Kalaycı (2010), üniversite öğrencilerinin siber aylaklık davranışları ile öz düzenleme stratejileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışmada öncelikle, “Algılanan Siber Aylaklık Ölçeği’nin Türkçeye uyarlanması yapılmış olup farklı üniversitelerden 205 lisans öğrencisi ile ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Çalışma, 104 lisans öğrencisinden alınan veriler ile tamamlanmıştır. Çalışma sonunda, hem cinsiyete hem de internet kullanım becerisinin bireysel işler ve haber takip siber aylaklık davranışları üzerine olan etkisinin önemli bulunduğunu ancak sosyalleşme siber aylaklık davranışlarına göre

anlamalı bir fark bulunmadığını bildirmişlerdir. Çalışmada ayrıca, siber aylaklık ile öz düzenleme stratejileri arasından sadece çaba ile sosyalleşme siber aylaklığı arasında pozitif, anlamlı ve çok zayıf bir ilişki bulunduğunu ancak diğer boyutlar arasında bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir. Ders ile ilgisi olmayan işlerle vakit harcamanın da kabul edilme durumuna göre siber aylaklık davranışları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı bildirilmiştir.

Yaşar ve Yurdugöl (2013), yükseköğretimde siber aylaklık aktiviteleri ve siber aylaklık davranışları arasındaki ilişkisini inceledikleri çalışma 215 yükseköğretim öğrenci grubu ile yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda eğitim ortamlarında internet teknolojilerinin kullanımları ile öğretim ve öğrenim sürecinde olumsuzların ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Bu olumsuzlukların en başında, öğrencilerin verilerin öğrenme sorumluluk ve görevlerden öte interneti kendi kişisel kullanımı için kullandığını belirtmişlerdir. Siber aylaklık aktiviteleri ve siber aylaklık davranışları arasındaki ilişki, likert tipi öz raporlama dayalı değerlendirme yöntemleri ile incelenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre, siber aylaklığın kurtulma, kaçma ve kendini geliştirme davranışları arasında istatistiksel olarak önemli bir fark bulunmazken bağımlılık davranışı ve siber aylaklığa yönelim nedeni arasında önemli bir ilişki olduğu bildirilmiştir. Öğrencilerin bağımlılık düzeyleri arttıkça, siber aylaklığa eğilim düzeylerinin artacağını belirtmişlerdir. Bu yüzden, yükseköğretimde bilgisayar temelli eğitim süreçleri inşa edilirken öğrencilerin bağımlılık davranışlarının oluşabileceği gerçeği de göz önünde bulundurulması gerektiğini bildirmişlerdir.

Araştırmacıların çoğu sanal kaytarma davranışının pek çok zarara sebep olduğu özellikle insan kaynaklarının ve zamanın etkin kullanılmamasına neden olması ve hatta işletmeler açısından hukuki bir takım sorunlara yol açtığı hususunda hem fikirdirler ve

bunu sapkın örgütsel davranışlar arasında değerlendirmektedirler (Blanchard ve Henle, 2008; Lim ve Teo, 2005). Ancak bazı araştırmacılar ise sanal kaytarmanın illaki kötü sonuçlara yol açmayacağı düşüncesini taşımaktadırlar. Bu araştırmacılar, internetin çalışanlara stres atma, yaratıcılık, esneklik, arkadaşlık, öğrenme ortamını teşvik etmesi, bilgiye ulaşmayı kolaylaştırdığı için işletme verimliliğine katkı sağladığını ifade etmektedirler (Blanchard ve Henle, 2008; Seymour ve Nadesan, 2007; Vitak vd., 2011; Kose vd.,2012).

Siber aylaklığın çalışanın huzuru ve sağlığının iyileştirilmesi üzerinde olumlu etkileri olabilir ve bu süreçte rol oynayabilir ayrıca siber aylaklık etkinlikleri kişilerin engellenmiş yaratıcı yönlerini ortaya çıkarmaya da hizmet edebilir (Oravec, 2002). Öte yandan, bireyler yüksek iş yükünün neticesinden oluşan yorgunluktan dolayı mola vermek ve kendilerini yenilemek amacıyla siber aylaklık etkinlikleri ile meşgul olabilirler (Polzer-Debruyne, 2008) ve işlerinin oldukça stresli olduklarını düşünen yöneticiler kısa süreli fikir dağıtmada interneti kolay bir yol olarak gördükleri (Ugrin vd., 2008) belirtilmiştir. Belanger ve Slyke (2002)'ın yaptığı araştırmada da, yapılan işin özelliklerine bağlı olarak siber aylaklığın pozitif etkilerinden bahsetmektedir. Söz konusu araştırmacılar siber aylaklığın, mevcut bilginin artırılması ya da bilginin daha doğru anlaşılması için bir yol olduğunu vurgulamaktadırlar.

Lavoie ve Pychyl (2001) araştırmalarında katılımcıların evde, işte ve okulda internette harcadıkları zamanı inceleyerek katılımcıların eğlence ve stresten kurtulmanın yanında bilgilerini geliştirmede önemli bir araç olarak siber aylaklığı seçtiklerini bulmuşlardır. Ayrıca yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin, siber aylaklık davranışları esnasında teknoloji kullanımını daha az çaba göstererek öğrendikleri de (Schraw, 2007) belirtilmektedir.

2.5. Sonuç

Bireylere sunduğu imkânlardan dolayı hem iş ortamında hem de eğitim ve öğretim ortamlarında teknolojinin yoğun bir şekilde kullanıldığını görmekteyiz. Ancak yapılan araştırmalarda çeşitli sebeplerden dolayı her iki ortamda da internetin beklenen amacının dışında da kullanıldığı tespit edilmiştir. Özellikle eğitim alanında dersten sorumlu hocalar ile iletişime geçmek, ders materyallerine erişmek, ders konuları ile ilgili araştırma yapmak gibi görevlerin yanı sıra öğrencilerin interneti ders dışı amaçlar için de kullandıkları belirlenmiştir. Bunlara örnek verilecek olursak, bir ders saatinde öğrencilerin internetten dersle ilgili olmayan bir etkinlik yapmaları, ders esnasında mobil cihaz veya tablet bilgisayar aracılığıyla e-mail, forum, blog ve tartışma listelerine bakma gibi davranışlar göstermesi şeklindeki etkinlikler gösterilebilir. Yapılan araştırmaların bir kısmı internetin ders dışı etkinliklerde ve kişisel amaçlı olarak kullanılmasının dersin etkililiğini ve verimliliğini düşürmekte olduğunu; diğer araştırmaların ise bu tarz etkinliklerin öğrencinin yeni bilgilere ulaşması için bir kapı olacağını, iş yüklerini azaltacaklarını ve kısa süreli olarak zihinlerini toparlamalarının yanında üretken zihinsel ve sosyal çabalara teşvik edeceğini, bilgiye ulaşmada sorumluluk almalarını sağlayacağını, daha yaratıcı ve değişimin hızında ilerleyen bireyler haline getireceğini bildirmişlerdir.

Yapılan araştırmalar sonucunda alanyazında bulunan çalışmaların çoğunlukla iş ortamlarında gözlemlenen siber ahlaklılık faaliyetlerine odaklandığı; eğitim ortamlarında gerçekleşen siberaylaklılık davranışlarını inceleyen araştırmaların ise sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Özellikle Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmaların sayısının da çok az olduğu göz önünde bulundurularak başlatılan bu çalışmada hedeflenen üç amaç bulunmaktadır. Bu amaçlar şunlardır:

1. Üniversitede öğrenim görmekte olan sınıf öğretmeni adaylarının ders esnasında gösterdikleri siberaylaklık davranışlarını tespit etmek
2. Bu öğrencilerin siberaylaklık yapmasına yol açan sebepleri tespit etmek
3. Bu tarz davranışları en az seviyeye indirmek adına öğrenci gözü ile neler yapılabileceğini tespit etmek

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma karma desen olarak tasarlanmıştır. Karma desen araştırma problemini çok boyutlu incelemek amacıyla, pragmatist felsefenin ilkeleri doğrultuları kapsamında nitel ve nicel yöntemi birlikte kullanarak gerçekleştiren araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013 s. 351). Her iki araştırmada da tarama modeli kullanılmıştır.

3.2. Çalışma Grubu

Siberaylaklık etkinlikleri ile bu etkinliklere yönelme nedenleri arasındaki bağıntı yükseköğretimde eğitimine devam eden 228 öğrenciden elde edilen veriler ile araştırılmıştır. Araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması açısından (Yıldırım ve Şimşek, 2011) bu araştırmada örnekleme yöntemi olarak tesadüfi örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet ve Okul Düzeyinde Tanımlayıcı İstatistikler

	Kadın		Erkek		Toplam	
	F	%	f	%	f	%
1.sınıf	48	77.4	14	22.6	62	27.2
2.sınıf	43	72.9	16	27.1	59	25.9
3.sınıf	31	58.5	22	41.5	53	23.2
4.sınıf	34	63.0	20	37.0	54	23.7
Toplam	156	68.4	72	31.6	228	100

Bu çalışma Türkiye’de 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde Fırat Üniversitesi’ndeki yükseköğretim öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü’nde öğrenimlerine devam eden birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin siberaylaklık etkinlik düzeylerini ve diğer özelliklerini belirlemek üzere bir ölçme aracı uygulanmıştır. Ölçme aracında yer alan maddeleri günlük yaşantı ve okul yaşantılarına göre cevaplamaları istenmiştir.

Toplam 228 öğrenci çalışma hakkında bilgilendirilmiş ve öğrencilerin tamamı çalışmaya katılmıştır. Katılımcıların bir kısmı kullanılan ölçeğin ilk üç bölümünü eksiksiz tamamlamış ancak son bölümde yer alan açık uçlu soruların bazı kısımlarını, bazı katılımcılar “Hiçbir fikrim yok, sebep yok, çözüm yok ” ya da “bilmiyorum” diye cevaplar verirken bazıları da konu ile ilgisi olmayan cevaplar yazmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmamızda veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anket, insanların yaşam koşullarını, davranışlarını, inançlarını veya tutumlarını betimlemeye yönelik bir dizi sorudan oluşan bir araştırma materyali olarak tanımlamaktadır. Diğer veri toplama tekniklerine (görüşme, gözlem) göre anket, hızlı bir şekilde uygulanma, düşük maliyetinin olması ve kısa bir süre zarfında büyük gruplara ulaşma gibi fırsatlar sunmaktadır(Thomas, 1998’den aktaran Büyüköztürk, 2005, s. 1).

Anketler farklı amaçlarla kullanılabilir. Örneğin, anket ile kişilerin neler bildiği, neler yaptıkları, neleri sevdikleri, nelere inandıkları ve ne gibi kişisel özelliklere sahip oldukları taranabilir. Bir araştırmada hedef kitlenin demografik özelliklerinin yanı sıra tutumları, değerleri, performansları veya görüşleri de belirlenmeye çalışılabilir. Bu durumda hazırlanacak anket, ölçülmek istenilen özelliklere göre bölümlere ayrılır ya da her amaç için ayrı bir anket hazırlanır (Aiken, 1997; Balcı, 1997; Hayman, 1968; Plumb ve Spyridakis, 1992'den aktaran Büyüköztürk, 2005, s. 2).

Bu bağlamda, araştırma kapsamında kullanılan anket formu 3 bölümden oluşmaktadır:

1. Kişisel bilgi formu
2. Ders esnasında mobil cihazlar aracılığıyla yapılan etkinlikler
3. Açık uçlu sorular

Anket geliştirme süreci kapsamında araştırma konusuna ilişkin literatür taraması yapılarak anket maddeleri hazırlanmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğrencilere sınıf, yaş, cinsiyet, sahip oldukları cihaz, mobil cihaza sahip olma süreleri, mobil öğrenme ile uğraşıp uğraşmadıkları, mobil cihaz aracılığıyla ne tür öğrenme görevlerini gerçekleştirdikleri, mobil cihazıyla hangi araçları ne sıklıkta kullandıkları, gündelik hayatta mobil cihaz/bilgisayar aracılığıyla yapmış oldukları etkinlikler ve ders esnasında internette ders ile ilgisi olmayan işlerle uğraşmanın kabul edilebilir bir durum olup olmadığı sorulmuştur.

3.3.2. Ders esnasında mobil cihaz aracılığıyla yapılan etkinlikler

Bu bölümde siberaylaklık davranışlarını içeren sorular belirlenirken orijinali Blanchard ve Henle (2008) tarafından oluşturulan ve Türkçe' ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Kalaycı (2011) tarafından gerçekleştirilen 22 maddelik 5'li Likert tipi bir ölçme aracından yararlanılmıştır. Algılanan siberaylaklık ölçme aracına öğrencilerin verdiklerin cevapların arasındaki tutarlılığı belirlemek için güvenirlik derecesine bakılmıştır. Maddelerin ölçek puanlarının güvenirlik katsayısı (Cronbach Alfa değeri) 0.88 olarak bulunmuştur. Bu değerin 0,70 ölçütünden büyük olması (Nuannly ve Bernstein, 1994) gerekmektedir. Buna göre ilgili ölçmelerin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Anketin bu bölümünde öğrencilere ders esnasında mobil cihazları aracılığıyla hangi etkinliklerle ve hangi oranda uğraştıkları(e-posta kontrolü, tartışma gruplarını ziyaret, dosya indirme vb.) sorulmuştur. Cevaplar 1 ile 5 arasında değişen değerler almaktadırlar: Hiçbir Zaman (1), Nadiren (2), Ara sıra (3), Sıklıkla (4), Her Zaman (5). Ölçekte “olumsuz ifade” bulunmamaktadır. Ölçekteki ifadelerin değerinin 1 den 5'e doğru artması katılımcının o etkinlikleri daha fazla sıklıkla gösterdiğini ifade etmektedir.

3.3.3. Açık uçlu sorular

Öğrencilere açık uçlu sorular bölümünde ise gösterdikleri siberaylaklık davranışlarının sebepleri ve çözüm önerileri sorulmuştur. Bu bağlamda dört ana tema verilmiş ve bu temalarla ilgili düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Bunlar; sınıf ortamı, ders hocası, ders içeriği ve öğrencinin kendisi adlı temalardır.

3.4. Veri Toplama Süreci

Uygulama çeşitleri bakımından veri toplama araçları katılımcılara telefon görüşmeleri, posta yolu, görüşme yolu ve yüz yüze iletişim şeklinde uygulanabilir (Türküm, 2002). Veri toplama araçları araştırmacının katılımcılara ulaşma imkanı olması nedeniyle yüz yüze iletişim ile uygulanmıştır. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan sınıf öğretmeni adaylarına gerekli izinler alınarak uygulanmıştır. Ölçeklerin uygulanması iki gün sürmüştür. Ölçek verileri dikkatli bir çalışma ile gerekli hesaplamaların yapılması amacıyla bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle çalışmada ilişkisel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizi, nicel ve nitel veri analizi olmak üzere iki kısımda incelenmektedir.

3.5.1. Nicel veri analizi

Nicel araştırmalarda bu işlemi gerçekleştirmek için belirli yöntemler ve istatistiksel testler mevcuttur. Bu çalışmada, katılımcıların davranışlarını belirlemek amacıyla nicel verilerde, siberaylaklık aktiviteleri için frekans ve yüzde hesaplamalarından yararlanılmıştır.

3.5.2. Nitel veri analizi

Bu çalışmada, siberaylaklığın nedenleri ve çözümlerini tespit etmek için dört açık uçlu soru oluşturulmuş ve katılımcılardan nitel veriler toplanmıştır. Bu veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. İçerik analizinin kullanılma nedeni olarak; içerik analizinin toplanan verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirmesi ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak tanıyor

olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizinde yapılan işlem, metin içerisindeki benzer verileri belirli kavramlar ve temalar etrafında bir arada toplamak ve bunları okuyucunun anlayabileceği şekilde organize ederek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227). Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen tüm veriler öncelikli olarak elektronik ortama aktarılmış ve NVIVO 8.0 paket programı analizi sonucu dört ana tema altında alt temalar ve kodlar belirlenmiştir. Bu aşamada her iki araştırmacının birbirinden bağımsız olarak oluşturduğu alt temalar %90 oranında denk olduğu tespit edilmiştir. Kalan %10'luk kısım için fikir birliğine varılmıştır. Son olarak elde edilen veriler yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümdeki veriler iki kısımda incelenmiştir. Birinci kısımda araştırmaya katılan öğrencilerden anket yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Bunlar; katılımcıların demografik özellikleri, öğrencilerin sahip oldukları mobil cihazlar ve sahip olma süreleri, mobil öğrenme ile ilgilenme durumları, mobil cihaz aracılığıyla yaptıkları etkinlikler, mobil cihazlarda bulunan programlar ve ders esnasında mobil cihaz aracılığıyla yapılan etkinliklerdir. İkinci kısımda ise açık uçlu sorular yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu kısımda üniversite öğrencilerinin bakış açısına göre siberaylaklık davranışı gösterme nedenleri ve bu davranışları önlemek için çözümler dört ana tema altında tartışılmıştır. Bunlar: Sınıf ortamından kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri, Ders içeriğinden kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri, Öğretmenden kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri, Öğrencinin kendisinden kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri adlı temalardır.

4.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet ve okul düzeyine ilişkin bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet ve Okul Düzeyinde Tanımlayıcı İstatistikler

	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	F	%	f	%
1.sınıf	48	77.4	14	22.6	62	27.2
2.sınıf	43	72.9	16	27.1	59	25.9
3.sınıf	31	58.5	22	41.5	53	23.2
4.sınıf	34	63.0	20	37.0	54	23.7
Toplam	156	68.4	72	31.6	228	100

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %27’si 1. sınıf, %26’sı 2. sınıf, %23’ü 3. sınıf, %24’ü 4. sınıftır. Her sınıf düzeyine ilişkin dengeli bir dağılım söz konusudur. Araştırmaya katılan öğrencilerin %68’inin cinsiyeti kadın iken, %32’sinin cinsiyeti ise erkektir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin %30’u 17-19 yaş aralığında, %66’sı 20-23 yaş aralığında ve %4’ü ise 24 yaş ve üzeri aralığındadır.

4.1.1. Öğrencilerin Sahip Oldukları Mobil Cihazlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin sahip oldukları teknolojilerle ilgili bilgiler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin sahip oldukları mobil cihazlara ilişkin betimsel bulgular

	f	%
Akıllı telefon (iPhone, Android, Blackberry gibi)	184	80.7
Dizüstü bilgisayar (laptop gibi)	70	30.7
Klasik cep telefonu (sadece GPRS vs. ile internete bağlanabilen ancak gelişmiş özellikleri bulunmayan)	39	17.1
iPad, Android Tablet ya da benzeri tablet bilgisayar	27	11.8
Klasik cep telefonu(internete bağlanmayan)	16	7.0
Kişisel avuçiçi bilgisayar (Palm gibi)	2	0.9

Tablo 3'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %80.7'si akıllı telefona (İphone, android, blackberry gibi), %30,7'si dizüstü bilgisayara (laptop gibi), %17.1'i ise klasik cep telefonuna (sadece GPRS vs. ile internete bağlanabilen ancak gelişmiş özellikleri bulunmayan) sahiptir. İnternete bağlanmayan klasik cep telefonuna sahip öğrenci yüzdesi daha düşük oranda dağılım gösterirken, kişisel avuç içi bilgisayara (Palm gibi) sahip öğrenci sayısı yok denecek kadar azdır.

4.1.2. Mobil Cihaza Sahip Olma Süreleri

Araştırmaya katılan öğrencilerin mobil cihaza sahip olma süreleri ile ilgili bilgiler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin mobil cihazlara sahip olma sürelerine ilişkin betimsel bulgular

	f	%
0-6 ay arası	9	3.9
6 ay- 1 yıl arası	13	5.7
1-3 yıl	48	21.1
3 yıldan fazla	158	69.3

Tablo 4'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %3.9'u 0-6 ay arası, %5.7'si 6 ay-1 yıl arası, %21.1'i 1-3 yıl arası mobil cihazlara sahipken, %69.3'ü 3 yıldan fazla süredir bir mobil cihaza sahip olduğunu ifade etmiştir.

4.1.3. Mobil Öğrenme ile İlgilenme Durumu

Araştırmaya katılan öğrencilerin mobil öğrenme ile uğraşıp uğraşmadıkları ile ilgili bilgiler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin mobil öğrenme ile uğraşma durumları

	f	%
Evet	119	52.2
Hayır	70	30.7
Fikrim yok	39	17.1

Tablo 5'te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin %52.2'si mobil öğrenmeyle uğraştıklarını, %30.7'si mobil öğrenme ile uğraşmadıklarını söylemektedir. Ayrıca öğrencilerin %17.7'si ise mobil öğrenme ile ilgili fikirlerinin olmadığını ifade etmiştir.

4.2 Mobil Cihazlar aracılığı ile yapılan etkinlikler

Araştırmaya katılan öğrencilerin mobil cihaz aracılığıyla gerçekleştirdikleri öğrenme görevleri ile ilgili bilgiler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin mobil cihaz aracılığıyla gerçekleştirdikleri öğrenme görevleri

	f	%
Başkalarıyla iletişim kurma	212	93.0
Video ve ders izleme	167	73.2
Bilgi tarama	142	62.3
Başkalarıyla dosya paylaşma	138	60.5
Podcast (sesli materyaller) dinleme	79	34.6
Derste not alma	68	29.8
Beceri geliştirme (ör: uygulamalı sınavlara katılma, öğrenme oyunları oynama gibi)	54	23.7
E-Kitap okuma	52	22.8

Tablo 6'da görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin mobil cihaz aracılığıyla gerçekleştirdikleri öğrenme görevleri arasında “başkalarıyla iletişim kurma” %93 ile ilk sırada yer almakta iken, “video ve ders izleme” %73.2 ile ikinci sırada ve bunu “bilgi tarama” %62.3, “başkalarıyla dosya paylaşma” %60.5 ile takip etmektedir. Öğrencilerin mobil cihaz aracılığıyla gerçekleştirdikleri öğrenme görevleri arasında “derste not alma” (%29.8), “beceri geliştirme” (%23.7) ve “e-kitap okuma” (%22.8) öğrenme görevi, öğrencilerin en az gerçekleştirdikleri öğrenme görevleri arasında yer almaktadır.

4.2.1. Mobil Cihazlarda Bulunan Programlar

Öğrencilerin mobil cihazlarında bulunan araçları kullanma sıklıklarının yüzdeleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin mobil cihazlarında bulunan araçları kullanma sıklıkları

	Bu etkinlikleri yapmıyorum (%)	Nadiren (%)	Bazen (%)	Sıklıkla (%)	Çok sık (%)
Skype	79.7	8.8	7.5	1.8	2.2
Facebook	26.4	5.7	19.3	32.9	15.8
Twitter	62.4	7.9	11.8	9.6	8.3
Dropbox	91.7	3.9	3.1	-	1.3
Evernote	92.5	3.1	2.6	1.8	-
Youtube	8.8	6.1	28.1	31.6	25.4
Dictionary/Sözlük	32.0	21.1	29.8	11.4	5.7
Kelime işlemci (Word)	49.1	15.4	20.6	10.5	4.4
PDF görüntüleyici	47.5	10.5	20.6	11.8	9.6
Tarayıcı	31.1	13.2	13.2	21.9	20.6

Bu tabloda görüldüğü üzere Öğrencilerin mobil cihazlarında çok sık bulundurdıkları araçlar “Youtube” (%25,4), “Tarayıcı” (%20,6) ve “Facebook” (%15,8) olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin mobil cihazlarında en az bulunan araçlar ise sırasıyla “Evernote” (%92,5), “Dropbox” (%91,7) ve bunları %79,7 ile “Skype” takip etmektedir.

4.2.2. Gündelik Hayatta Mobil Cihazlar ile Yapılan Etkinlikler

Öğrencilerin gündelik hayatta mobil cihaz aracılığıyla yaptıkları etkinliklerin yüzdeleri, Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin gündelik hayatta mobil cihaz aracılığıyla yaptıkları etkinlikler

	Bu etkinlikleri yapmıyorum (%)	Nadiren (%)	Bazen (%)	Sıklıkla (%)	Çok sık (%)
Blog okuma	67.5	11.4	12.3	5.7	3.1
E-posta kullanımı	24.5	20.2	27.2	20.2	7.9
Spor sitelerine bakma	51.4	18.4	13.6	10.5	6.1
Açık arttırma sitelerine bakma	85.5	7.9	5.3	0.9	0.4
Banka işlemler	64.1	17.5	11.4	2.2	4.8
Çevrimiçi alışveriş yapma	55.7	17.5	16.7	5.7	4.4
Haber sitelerine bakma	9.6	10.1	26.8	35.1	18.4
Anlık ileti (msn gibi)	28.5	15.8	21.5	22.4	11.8
Oyun oynama	24.2	19.7	31.1	16.2	8.8
İlan panolarına bakma	68.4	17.5	11.0	2.2	0.9
Seyahat için yer ayırtma	64.5	14.0	14.9	4.4	2.2
Çevrimiçi kişilere bakma	25.0	18.4	28.1	14.9	13.6
Fal sitelerine bakma	71.1	14.9	8.8	2.6	2.6
Video izleme	9.2	5.7	21.1	31.1	32.9
İş bulma	83.2	10.1	3.1	1.8	1.8
Müzik indirme	6.6	6.6	23.7	25.9	37.2
Sohbet odalarına girme	79.7	11.0	3.1	3.1	3.1
Sanal toplulukları ziyaret etme	35.0	19.7	24.6	13.2	7.5
Kişisel web sayfasını güncelleme	44.8	22.8	18.4	10.5	3.5
Sosyal ağ sitelerini ziyaret etme	17.6	4.8	19.7	33.8	24.1

Bu tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin gündelik hayatta mobil cihaz aracılığıyla bu etkinlikleri yapmıyorum dedikleri “Açık arttırma sitelerine bakma” (%85.5), “İş bulma” (%83.2) ve “Sohbet odalarına girme” (%79.7) etkinlikleri ilk sıralarda yer almaktadır. Yine öğrencilerin gündelik hayatta mobil cihaz aracılığıyla çok sık yaptıkları etkinlikler içerisinde sırasıyla “müzik indirme” (%37.2), “video

izleme” (%32.9) ve “sosyal ağ sitelerini ziyaret etme (Facebook gibi.)” (%24.1) yer almaktadır.

4.2.3. Ders esnasında mobil cihaz aracılığıyla yapılan etkinlikler

Katılımcılara ders esnasında internette ders ile ilgisi olmayan işlerle uğraşmasının kabul edilebilir bir durum olup olmadığı ile ilgili öğrencilerin yüzdeleri Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Derste internette ders dışı etkinlik ile uğraşmanın kabul edilebilirlik durumu

	F	%
Evet	39	17.1
Hayır	170	74.6
Fikrim yok	19	8.3

Tablo 9’da görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin %74.6’sı ders esnasında internette ders ile ilgisi olmayan işlerle uğraşmanın kabul edilebilir bir durum olmadığını, %17.1’i kabul edilebilir bir durum olduğunu ve %8.3’ü ise bu konu hakkında fikrinin olmadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin ders esnasında mobil cihaz aracılığıyla yaptıkları etkinliklerin yüzdeleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin ders esnasında mobil cihaz aracılığıyla yaptıkları etkinlikler

	Hiçbir zaman (%)	Nadiren (%)	Ara sıra (%)	Sıklıkla (%)	Çok sık (%)
e-postaları kontrol ederim.	54.3	20.2	17.1	5.3	3.1
Tartışma gruplarını ziyaret ederim.	77.2	11.0	9.2	1.3	1.3
Sanal toplulukları ziyaret ederim.(örn:öğretmenlersitesi.com.)	63.6	13.6	13.6	5.3	3.9
Dosya indiririm. (müzik, yazılım, video gibi)	47.7	13.2	15.4	12.3	11.4
Blog sayfalarını okurum.	72.3	12.3	7.9	3.1	4.4
Haber sitelerini ziyaret ederim.	43.0	14.0	20.2	14.9	7.9
Spor içerikli web sitelerini ziyaret ederim.	71.9	12.3	5.7	4.8	5.3
Bankacılık ya da finansla ilgili web sitelerini ziyaret ederim.	88.6	7.0	2.2	1.3	0.9
Çevrimiçi alışveriş yaparım.	80.2	10.1	5.3	1.8	2.6
Açık arttırma sitelerini ziyaret ederim. (ör: gittigidiyor.com)	89.9	5.7	3.1	-	1.3
Sohbet odalarına girerim.	85.9	7.0	3.5	1.8	1.8
Seyahat/tatil için yer ayırırım.	86.3	7.5	5.3	0.9	-
İş bulma ya da kariyer sitelerini ziyaret ederim.	90.3	6.6	1.8	-	1.3
Köşe yazıları okurum.	54.8	22.8	14.0	6.6	1.8
Diğer derslerle ilgili araştırma yaparım.	41.2	25.0	21.1	8.8	3.9
Sosyal medya sitelerini (Facebook, Twitter gibi) ziyaret ederim.	36.8	13.2	18.0	17.5	14.5

Tablo 10'da öğrencilerin %90.3'ü iş bulma ve kariyer sitelerini, %89.9'u açık artırma sitelerini ve %88.6'sı ise bankacılık ya da finansla ilgili web sitelerini hiçbir zaman ziyaret etmediklerini ifade etmişlerdir.

Öteki taraftan, sık ve çok sık yaptıkları etkinlikler arasında ise sırasıyla sosyal medya sitelerini (Facebook, Twitter gibi) ziyaret etmek(%32), dosya indirmek (müzik, yazılım, video gibi.) (%23.7) ve haber sitelerini ziyaret etmek (%22.8) olduğu görülmektedir.

4.3. Siberaylaklık Yapma Nedenleri ve Çözüm Önerileri

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin bakış açısına göre siberaylaklık davranışı gösterme nedenleri ve bu davranışları önlemek için çözümler dört ana tema altında tartışılmıştır. Bunlar: sınıf ortamından kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri, ders içeriğinden kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri, öğretim elemanından kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri, öğrencinin kendisinden kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri adlı temalardır.

4.3.1. Sınıf Ortamı ile İlgili Bulgular

Sınıf ortamından kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri ile ilgili elde edilen veriler bu başlık altında verilmiştir (Tablo 11). Veriler incelendiğinde beş ana tema tespit edilmiştir. Bunlar; kalabalık sınıflar, sıcaklık ve ışık, ortamın sıkıcı olması, gürültü ve oturma düzeni (Tablo 11). Temalar arasında en çok vurgulanan sınıflarda öğrenci sayısının fazla olmasıdır.

Tablo 11. Sınıf Ortamından Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenleri

	Sınıf			
	1. sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Kalabalık sınıflar	3	6	15	7
Sıcaklık ve ışık	4	4	2	14
Ortamın sıkıcı olması	5	6	1	5
Gürültü	1	3	4	2
Oturma düzeni	-	-	2	3

Öğrenciler sınıfın kalabalık olmasından istifade edip farklı şeylere yöneldiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerden Ö1_37 ve Ö3_44 kodlu öğrencilerin ifade ettiği sınıfların kalabalık olması ile ilgili cümleler manidardır:

"Sınıfın kalabalık olmasından dolayı hocamız herkesle ilgilenemiyor, göz teması kuramıyor ve buda diğer arkadaşlarımızın dersle ilgilenmeyip başka şeylerle uğraşmasına sebep oluyor."

"Sınıflar aşırı kalabalık olduğu için bizler derse katılmaktan çekiniyoruz ve utanıyoruz. Yanlış bir şey söylersem herkes benimle dalga geçer korkusuyla dersle ilgilenmeyip başka şeylere yönelmem daha cazip geliyor."

Öğrenciler sınıf ortamında sıcaklık ve ışığın dersi dinlemeye engel olabileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_50 kodlu öğrencinin ifade ettiği sıcaklık ve ışık ile ilgili cümle:

"Ders işlenecek dersliğin sıcak veya soğuk olması bizleri dersten koparıyor ve mobil cihazlara yönelmemize sebep oluyor."

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_43 kodlu

öğrenci;

"Sınıf ortamının ısısı ve ışığının iyi olmaması."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler ikinci sınıfların %22'si, üçüncü sınıfların %9.5'i, dördüncü sınıflarında %58'i tarafından da ifade edilmiştir.

Sınıf ortamı öğrencilerin öğrenme süreçlerinde birinci derecede sorumluluk aldıkları ve aktif rol oynadıkları öğrenme ortamlarıdır. Öğrenciler sınıf ortamının sıkıcı olmasının onun dersi dinlemesini engellediğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_25 ve Ö4_2 kodlu öğrencilerin sınıf ortamının sıkıcı olması ile ilgili ifade ettiği cümleler:

"Her gün aynı yerden ders görmekten dolayı ortam çok sıkıcı geliyor, bende bu sıkıcılıktan kurtulmak için mobil cihazıma sarılıyorum."

"Her zaman aynı ortamda ders olduğu için insan sıkılıyor ve başka şeylere yöneliyor."

Öğrenciler sınıf ortamının sıkıcı olmasından dolayı ortamın kopuk olduğunu ve sınıf ortamının kopuk olmasının onlara rahat bir ortam sağladığını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_2 kodlu öğrencinin sınıf ortamındaki iletişimin güçlü olmaması ile ilgili ifade ettiği cümle:

"Ortam kopuk olduğu için bende bundan istifade edip mobil cihazlarla uğraşıyorum ve bu bana açıkçası daha cazip geliyor."

Öğrenciler oturma düzeninin uygun olmamasının da dersi dinlemeye engel olabileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_12 kodlu öğrencinin ifade ettiği oturma düzeni ile ilgili cümle:

"Sıralar uzun olduğu için hocalarımız arka sıradaki arkadaşlarımızla göz teması kurmakta zorlanıyor ve dolayısıyla arka sıradaki arkadaşlarımızın ders boyunca rahat kalmalarına ve farklı şeylere yönelmelerine sebep oluyor."

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_26 kodlu öğrenci;

"Sıra düzeni sınıf düzenine göre değil."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler üçüncü sınıfların %9.5'i, dördüncü sınıfların %12.5'i tarafından da ifade edilmiştir.

Tablo 12'de sınıf ortamından kaynaklanan siberaylaklık faaliyetlerini önlemek için katılımcılar tarafından önerilen olası çözümler sunulmaktadır.

Tablo 12. Sınıf Ortamından Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenlerine Çözümler

	Sınıf			
	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Sınıf mevcudunun azaltılması	-	6	13	7
Sıcaklık ve ışığın düzeltilmesi	2	2	3	11
Ortam sıkıcı olmamalı	-	3	1	2
Dikkat dağınık unsurlar arındırılmalı	-	-	2	3
Şebeke kesimi	1	2	1	-
Gürültü olmamalı	-	1	1	1
Dikkat çekici uyarılar olmalı	1	1	-	-
Öğrenciler arası etkileşimin güçlü olması	-	-	-	1

Verilen cevaplar içerisinde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_21, Ö3_7 ve Ö4_30 kodlu öğrencilerin sınıf mevcudunun az olması ile ilgili cümleleri

manidardır:

"Sınıflarda daha az öğrenci olursa dersler daha verimli olur ve kimse kalabalıktan istifade edip farklı şeylere yönelmez."

"Sınıflar 40 kişilik olmalı. Mevcudu fazla olan bölümler şubelere ayrılmalı."

"Sınıfın çok kalabalık olması nedeniyle sınıf ikiye ayrılmalı veya şubelendirilmeli. Bu şekilde derse daha fazla motive oluruz ve derse daha fazla katılırız. Böylelikle mobil cihazlardan bir nebze olsun uzaklaşırız."

Öğrenciler sıcaklık ve ışığın düzeltilmesinin siberaylaklık yapmaya engel olabileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf ve üçüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_51, Ö2_52, Ö3_5 ve Ö4_50 kodlu öğrencilerin sıcaklık ve ışığın düzeltilmesi ile ilgili ifade ettiği cümlelere bakacak olursak:

"Ortam aydınlık ve temiz olmalı ki insana enerji vermelidir."

"Sınıf ortamı ışık ve ısı bakımından öğrencinin psikolojisini rahatlatacak şekilde düzenlenmelidir."

"Sıcaklık ve aydınlatma gibi sistemler öğrencinin dikkatini dağıtmayacak şekilde düzenlenmelidir. Aksi takdirde dikkatim dağılır ve o an bana daha cazip gelen mobil cihazlara yönelirim."

"Ders işlenecek dersliğin sıcak veya soğuk olması dersten kopmaya yol açar."

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_10 kodlu öğrenci;

"Sınıf ortamının ısı ve ışığı düzeltilmelidir."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci ve üçüncü sınıfların %17'si, dördüncü sınıfların %55'si tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler ortamın sıkıcılıktan kurtarılmasında farklı mekânların kullanılmasının önemli ve gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_25 ve Ö4_23 kodlu öğrencilerin ortamın sıkıcı olması ile ilgili ifade ettiği cümleler düşündürücüdür:

"Ortam sıkıcı olmamalı şöyle ki mesela derse göre farklı sınıflar kullanılabilir."

"Her zaman aynı ortamda ders gördüğümüz için o ortam bana çok sıkıcı geliyor hatta derslere girmek istemiyorum. O ortamda derse girdiğimde ise genellikle mobil cihazımla uğraşıyorum. Yani anlatmak istediğim her ders o derse uygun bir ortamda görülmelidir."

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde üçüncü sınıf öğrencilerinden Ö3_46 kodlu öğrenci;

"Sınıf ortamını sıkıcı olmamalı daha eğlenceli halde olmalı."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler ikinci sınıfların %21'i, üçüncü sınıfların %5'i ve dördüncü sınıfların %10'u tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler sınıfta dikkat dağıtıcı unsurların arındırılmasının dikkat dağınıklığına engel olabileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerden Ö3_29 ve Ö4_11 kodlu öğrencilerin sınıfın dikkat dağıtıcı unsurlardan temizlenmesi ile ilgili ifade ettiği cümleler düşündürücüdür:

"Sınıfta öğrencinin dikkatini dağıtacak nesnelerin olmaması lazım. Çünkü

sınıflarda bu tür nesnelerin olması öğrenciyi dersten koparıyor ve dikkatini farklı şeylere çekiyor."

"Sınıfta ortamı gölgeleyecek şeylerle karşılaştığımda dikkatim dağılıyor ve buda beni dersten koparıp farklı şeylere yönlendiriyor. Ortamı gölgeleyecek unsurlar ortadan kaldırılmalıdır."

Öğrenciler sınıflarda sinyal bozucu gereçlerin yerleştirilmesinin onların mobil cihazlardan uzak kalacaklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_20, Ö2_41 ve Ö3_11 kodlu öğrencilerin sınıflara sinyal bozucu gereçlerin yerleştirilmesi ile ilgili ifade ettiği cümleler:

"Sınıfta şebekelerin kesilmesi olabilir. O zaman kimse mobil cihazları ile uğraşamaz."

"Sınıfa net önleyici cihazların yerleştirilmesi."

"Sınıfa jammer tarzı sinyal kesici koyma."

Sınıfta dikkat çekici uyarıcıların olması ile öğrencilerin dikkat dağınıklığının önüne geçilebilir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden Ö1_24 ve Ö2_5 kodlu öğrencilerin sınıflarda dikkat çekici uyarıcıların olması ile ilgili ifade ettiği cümleler:

"Sınıflarda tablolar gibi estetik unsurlar bulunursa daha iyi olur."

"Dikkat çekici araç gereçlerin bulunması gerekir ki dikkatimiz dağılmasın."

ifadesi de dikkat çekici uyarıcıların önemini vurgulamaktadır.

Sınıf ortamında öğrenciler arası etkileşimin güçlü olması sınıf etkileşimini geliştirip

dikkat dağınıklığının önüne geçebilir. Verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_12 kodlu öğrencinin sınıf ortamında öğrenciler arası etkileşimin güçlü olması ile ilgili ifade ettiği cümle:

"İletişimin kolay kurulabileceği öğrenci- öğretmen-tahta arası mesafe uzak olmamalı. Çünkü özellikle öğretmen-öğrenci arası mesafe uzak olursa ortam birbirinden kopar ve öğrenci başka şeylere yönelebilir."

4.3.2. Ders İçeriği İle İlgili Bulgular

Ders içeriğinden kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ile ilgili veriler Tablo 13'te verilmiştir. Veriler incelendiğinde iki ana tema tespit edilmiştir. Bunlar; ders içeriği ile ilgili konular ve teorik bilgi üzerinde aşırı durma adlı temalardır (Tablo 13).

Temalar arasında en çok vurgulanan ders içeriği ile ilgili konular teması adı altında ders içeriğinin sıkıcı olmasıdır.

Tablo 13. Ders İçeriğinden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenleri

	Sınıf			
	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Ders içeriği ile ilgili konular	50	49	40	41
İçeriğin sıkıcı olması	33	30	21	15
Gereksiz ve uzun ders içeriği	17	9	5	10
İlgi çekici ve eğlenceli olmama	6	8	14	6
Ağır ve zor olma	8	11	7	7
Hayattan kopuk ve işe yarar olmama	3	5	2	8
İçeriğin sözel olması	5	1	2	6
Derse uygun olmama	-	5	-	2
Teorik bilgi üzerinde aşırı durma	-	2	1	-

Derste içeriğin sıkıcı olması öğrencileri mobil cihazlara yönlendirdiklerini

göstermektedir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve ikinci sınıf öğrencilerden Ö1_7, Ö1_9, Ö1_19, Ö1_49, Ö1_58, Ö2_28, Ö2_41 kodlu öğrencilerin ifade ettiği ders içeriğinin sıkıcı olması ile ilgili cümleler şu şekildedir:

"Dersin sıkıcı olması nedeniyle ya da dersten hocanın anlattıklarından hiçbir şey anlamadığı için kendini diğer araç-gereçlere yöneltir."

"Ben ders esnasında telefonumu kapatan biriyim ama bazı derslerde arkadaşlarım ve ben çok sıkılıyoruz. Sosyal medya hesaplarına giriyoruz. Bazı derslerin sıkıcı olması bu duruma sebep oluyor."

"İçeriğin sıkıcı olmasından dolayı dersin öğrenciyi sıkıp mobil cihazla uğraşmasına zemin hazırlıyor."

"Ders içeriğinin sıkıcı olmasından dolayı öğrenci bir şeye göz gezdirebilir"

"Dersin sıkıcı geçiyor olması arkadaşlar için eğlenceli bir ortam arayışına girmesine sebep olabilir."

"Eğer ders içeriği sıkıcı bir şekilde ilerliyorsa, odaklanamadığım için mobil cihazla uğraşırım."

"Ders içeriği sıkıcı olduğu anda telefona sarılırım."

Öğrenciler gereksiz ve uzun ders içeriklerinin onları bunalttıklarını ve böylece farklı uğraşlara yönlendirdiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden sırasıyla Ö1_8, Ö1_10, Ö1_12, Ö1_13, Ö1_30, Ö1_38 kodlu öğrencilerin ifade ettiği gereksiz ve uzun ders içeriği ile ilgili cümlelere bakacak olursak:

"Sonuçta biz sınıf öğretmenliği okuyoruz. Hocaların örneğin biyolojide tam

anlamıyla derinlemesine gereksiz bilgileri anlatmasına gerek yok bence."

"Ders içeriği uzadıkça öğrencide dikkat dağınıklığı oluyor ve öğrenci uyku moduna giriyor."

"İlkokuldan beri gördüğümüz konuların tekrar tekrar gereksiz bir şekilde okutulması."

"Bazı ders içeriklerinin sınıf öğretmenliği için gerekli olmadığını düşünüyorum. O yüzden derse fazla alışamıyorum."

"Bir konu gereğinden fazla bir şekilde uzatılarak tekrar tekrar işlenmek zorunda kalınırsa çekilmez olur."

"Ders içeriğinin uzun olmasından dolayı öğrencinin sitelere bakma gereksinimi duyması."

Öğrenciler içeriğin eğlenceli ve dikkat çekici olmadığı zamanlarda dersi dinlemediklerini ve mobil cihazlara yönelimin arttığını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_18, Ö1_31, Ö2_18, Ö2_55 kodlu öğrencilerin ifade ettiği içeriğin eğlenceli ve ilgi çekici olmaması ile ilgili cümleler manidardır:

"Bazen anlatılan ders içerikleri ilgi çekici olmadığından dolayı öğrencide bu boşluğu doldurmak için mobil cihazlarla uğraşıyor."

"Ders içeriği ilgi çekici değilse bu öğrencinin sıkılmasına sebep olur ve öğrenci başka uğraşlar arar. Mobil cihazlar bu uğraşların başında gelir."

"Ders içeriği öğrencinin ilgisini çekmediğinde öğrenci kendini dışlanmış hisseder."

"Ders içeriği ile ilgili bilgiler dikkat çekici ve cazip değil. Mobil cihaz aracılığıyla bilgilere kısa zamanda ulaşıldığı ve dikkat çekici oldukları için o yöne yönelim artar."

Öğrencilerin içeriğin çok zor ve ağır olması durumlarında anlamakta zorlandıklarını ve böylece farklı arayışlar içerisine girdiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_31, Ö1_38 kodlu öğrencilerin içeriğin ağır ve zor olması ile ilgili ifade ettiği cümleler:

"Bazen ders içerikleri ağır olabiliyor. Öğrenci de dersi anlamaya çalışmak yerine kolay kaçıp dinlemiyor. Dolayısıyla mobil cihazla uğraşıyor."

"Ders içeriği anlaşılması zor ise öğrenci farklı sitelere girme gereksinimini duyabilir."

İçeriğin hayattan kopuk ve işe yarar olmaması durumlarında öğrenciler, bu tür içeriklerin ne de olsa bir işime yaramaz düşüncesine sahip oldukları için dersi çok fazla önemsemediklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden Ö1_15 ve Ö2_22 kodlu öğrencilerin içeriğin hayattan kopuk ve işe yarar olmaması ile ilgili cümleler şu şekildedir:

"Ders içeriklerinin ileride işime yaramayacağını ve bana boşa anlatıldığını düşünerek hareket ediyorum. Böylece kendimi çok yormadan farklı şeylere çok kolay bir şekilde yönelebiliyorum."

"Günlük hayatımla ilgili sorunlardan uzak kalmasından dolayı dersi takmıyorum."

Öğrenciler içeriğin genellikle sözel olmasından dolayı dersle pek ilgilenmediklerini ve

dikkatlerinin dağıldığını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden sırasıyla Ö1_9, Ö2_12, Ö4_54 kodlu öğrencilerin sözel içerikli derslerin olması ile ilgili cümleleri manidardır:

"Hep sözel içerikli derslere yer verildiği için ders içerikleri sürekli konuşma gerektiriyor. Bu yüzden de uyku getirebiliyor veya farklı yönlerde kayıyoruz."

"Derslerin içeriği sadece ezbere sözele dayalı olabiliyor. Yoruma dayalı olmadığından sadece sözel içerikli olunca öğrenci dersten kopabiliyor."

"Sözel içerikli derslerde dikkat süresi az olduğu için dersten hemen kopabiliyoruz."

Öğrenciler ders içeriklerinin derse uygun olmaması ile ilgili genellikle bölüme uygun derslerin verilmediğini ve verilen derslerin çoğunluğunun bölümle alakalı olmadıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler ders içeriğinin aşırı bir şekilde teorik bilgi üzerinde durduğunu ve bu durumun dersi tam anlamıyla kavramamaya, dersten kopmaya ve dikkat dağınıklığına yol açtığını belirtmişlerdir.

Tablo 14'te ders içeriğinden kaynaklı siberaylaklık faaliyetlerini önlemek için katılımcılar tarafından önerilen olası çözümler sunulmaktadır.

Tablo 14. Ders İçeriğinden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenlerine özmler

	Sınıf			
	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Dikkat çekici ve eğlenceli olmalı	10	22	21	18
Gereksiz ve uzun ayrıntılardan kaçınma	9	6	3	18
Ağır ve zor olmamalı	2	11	7	10
Günlük hayatta kullanılabilir olma	8	10	3	9

Öğrenciler ders içeriğinin dikkat çekici ve eğlenceli olmasının derste ders dışı faaliyetlere yönelmeye engel olabileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_3, Ö2_18 ve Ö4_49 kodlu öğrencilerin ders içeriğinin dikkat çekici ve eğlenceli olması ile ilgili ifade ettiğı cümleler manidardır:

“İçerik eğlenceli olmalı bence. Bunun içinde ders içeriğine güncel konular eklenerek daha eğlenceli kılınabilir.”

“Sınıf içi samimi kaynaşmış bir ortamda ders içeriğı dikkat çekici eğlenceli olmalı ki öğrenci ilgisini sınıfa verir başka şeylerle uğraşmaz.”

“Etkili eğlenceli ve dikkat çekici olmalı ki ilgiyi yüksek tutsun.”

Öğrenciler ders içeriğinin eğlenceli olmasının yanında sıkıcı olmaması gerektiğini ya da öğrenciye uygun bir şekilde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf öğrencilerinden Ö2_15 kodlu öğrencinin içeriğın sıkıcı olmaması ile ilgili ifade ettiğı cümleler:

“Ders içeriğinde sıkıcı konular olmamalıdır ya da sıkıcı konu varsa kaldırılmalıdır.”

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_30 kodlu öğrenci;

“Öğrenci diliyle anlatılmalı yani sıkıcı olmamalıdır.”

İfadesini kullanmıştır.

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_30 kodlu öğrenci;

“İçerik ilgi çekici dikkat toplayıcı bilgiler vermelidir ve sıkıcı olmamalıdır.”

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler ikinci sınıfların %49'u, üçüncü sınıfların %66'sı ve dördüncü sınıfların %39'u tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler ders içeriğinin çok uzun olmaması ve gereksiz ayrıntılara yer vermemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_4 ve Ö4_35 kodlu öğrencilerin içeriğin gereksiz ayrıntılara yer vermemesi ile ilgili ifade ettiği cümleler:

“Sınıf öğretmenini aday olarak şunu belirtmek istiyorum ki; öncelikle derslerde bu kadar detaya girilmemeli. Çünkü benim eğitim vereceğim öğrenci 4. Sınıfa kadar. Yüzeysel hatta temel atma bizimkisi. Bundan dolayı bu ayrıntıların azaltılması taraftarıyım.”

“Yüzeysel işlenmeli. Fazla detay girerek öğrenciyi bunaltmamalı.”

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_18 kodlu öğrenci;

“İçerik gereksiz ayrıntılardan kaçınılmalı.”

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %32'si, ikinci sınıfların %12'si, üçüncü sınıfların %9'u ve dördüncü sınıfların %39'u tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler ders içeriğinin anlaşılmasız ve zor olduğu zamanlarda dersten sıkıldıklarını ve dersten koptuklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_31, Ö2_16 ve Ö3_52 kodlu öğrencilerin ders içeriğinin ağır ve zor olması ile ilgili ifade ettiği cümlelere bakacak olursak:

“Ağır içeriğe sahip dersler bir derse değil de birkaç saatlik derslere yayılarak anlatılsa hem öğrencinin anlaması açısından hem de dersten kopmaması açısından iyi olur.”

“İçeriği anlaşılması en kolay düzeye indirmek ve içeriği anlaşılır hale getirmek.”

“İçeriğin yoğun verilmemesi. İçeriğin basit ve öğrenci düzeyine uygun olması.”

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_13 kodlu öğrenci;

“Ders içeriği anlaşılır olması yani ağır ve zor olmamalı.”

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %7'si, ikinci sınıfların %24'ü, üçüncü sınıfların %23'ü, dördüncü sınıfların %22'si tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler içeriğin günlük hayattan örnekler vermesi ve ileride işlerine yarayacak bilgileri barındırması gerektiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci, ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_15, Ö2_1 ve Ö4_10 kodlu öğrencilerin içeriğin günlük hayattan kopuk olmaması ile ilgili ifade ettiği cümleler şu şekildedir:

“Her bölümün sadece ileride kullanabileceği işini görebilecek dersler verilmelidir.”

“Biraz daha genel bilgilerin verilmesi yani yaşamımızda karşılaştıklarımız ve gündelik yaşantımızda bizi etkileyecek yaşantımızda bizi etkileyecek kadar bilginin verilmesi.”

“Hayatilik ilkesi göz önünde bulundurularak, ders içeriklerinin günlük yaşamla uyumu sağlanmalı.”

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf öğrencilerinden Ö2_2 kodlu öğrenci;

“Meslek hayatında faydalı olacak hayatta kullanılabilir bilgiler içermeli.”

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %27’si, ikinci sınıfların %22’si, üçüncü sınıfların %9’u ve dördüncü sınıfların %19’u tarafından da ifade edilmiştir.

4.3.3. Öğretmen ile İlgili Bulgular

Öğretmenlerden (Öğretim elemanı) kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ile ilgili veriler Tablo 15’te verilmiştir. Veriler incelendiğinde altı ana tema tespit edilmiştir. Bunlar; pedagoji ile ilgili konular, kişisel özellikler, sınıf yönetimi ile ilgili konular, sınırlı alan bilgisi ve ara vermemedir (Tablo 15). Temalar arasında en çok vurgulanan pedagojik yeterlilik ile ilgili konulardır.

Tablo 15. Öğretim Elemanından Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenleri

	Sınıf			
	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Pedagojik yeterlilik ile ilgili konular	33	30	28	24
Dersi monoton sıkıcı ve tekdüze anlatma	23	29	24	24
Farklı öğretim yöntem ve teknik kullanmama	6	3	3	5
Öğrencileri aktif kılmama	6	2	2	2
Derse hazırlıksız gelme	2	2	4	-
Kişisel özellikler	6	14	5	8
İletişim becerileri ile ilgili konular	10	6	1	9
Ses tonunu kullanmama	10	6	1	9
Sınıf yönetimi	6	3	8	9
Sınıfta hâkimiyeti sağlamama	3	1	8	2
Sınıfta dolaşmama	1	2	1	6
Aynı grup öğrencilere odaklanma	2	-	-	1
Sınırlı alan bilgisi	-	1	6	5
Ara vermeme	4	3	3	2

Öğrenciler öğretim elemanının dersi monoton bir şekilde anlattığı durumlarda dersten çok sıkıldıklarını farklı şeylere yöneldiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_8 ve Ö4_43 kodlu öğrencilerin öğretmenin dersin monoton ve tek düze anlatması ile ilgili ifade ettiği cümleler şu şekildedir:

"Hocalar konu üzerinde saatlerce konuşmasından ve monoton ders işlemesinden dolayı çok çabuk uykum gelebiliyor."

"Geleneksel bir şekilde sınıfın ilgisini ihtiyacını dikkate aldığı için, dersi

monoton anlatıyor."

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_36 kodlu öğrenci:

"Dersi monoton anlatmaları."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %48'i, ikinci sınıfların %59'u, üçüncü sınıfların %63'ü, dördüncü sınıfların %58'i tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler öğretim elemanının sıkıcı ders anlatımından dolayı dersten bunaldıklarını ve dersi sevmemeye başladıklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden Ö1_7, Ö1_13 ve Ö2_10 kodlu öğrencilerin ifade ettiği öğretim elemanının sıkıcı ders anlatımı ile ilgili ifade ettiği cümleler şu şekildedir:

"Ders hocası dersi sıkıcı bir şekilde anlatması öğrencinin o derse karşı önyargısını etkiler ve dersi sevmemeye başlar."

"Bir öğretmen dersi sıkıcı anlatıyorsa öğrenci o dersten zevk almadığı için başka şeylerle uğraşır."

"Hocanın dersi sıkıcı bir şekilde anlatması gibi sebepler öğrenciyi bazen mobil cihazlara yöneltebiliyor."

Öğrenciler Öğretim elemanının dersi ilgi çekici bir şekilde anlatmadığı durumlarda da dersin çok sıkıcı geçtiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf öğrencilerinden Ö2_35 kodlu öğrenci:

"Ders hocasının konuyu yeterince ilgi çekici hale getirmemesi, sıradan konu anlatması."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler ikinci sınıfların %59'u, üçüncü sınıfların %63'ü tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler Öğretim elemanlarının derste farklı öğretim yöntem ve teknik kullanmadığı zamanlarda dersten koptuklarını ve dersi dinlemek istemediklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_3 ve Ö1_6 kodlu öğrencilerin derste farklı yöntemlerin kullanılmaması ile ilgili ifade ettiği cümleler şu şekildedir:

"Konuyu video, ses, görüntü gibi farklı yöntemler veya materyaller kullanarak yardımcı kaynaklar bularak dersi işlememesi."

"Heyecanlı bir şekilde ve farklı tekniklerle dersi anlatmadığı zaman öğrenci dersten kopabilir ve dersi dinlemek istemez."

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_18 kodlu öğrenci:

"Farklı yöntem ve teknik kullanmaması."

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %12'si, ikinci ve üçüncü sınıfların %8'i, dördüncü sınıfların %12'si tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler Öğretim elemanlarının derste kendilerini derse katmadığı için sıkıldıklarını ve farklı şeylere yöneldiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_27, Ö1_30, Ö1_33 ve Ö4_13 kodlu öğrenciler öğretmenin derste öğrencileri aktif kılmaması ile ilgili ifade ettiği cümleler manidardır:

"Öğrencileri derse tam odaklayamaması aktif kılmaması ve bu yüzden de öğrencilerin mobil cihazlara ilgi duyması bundandır."

"Çok sert disiplinli olmaya zorlayıp kimseyi konuşturmuyorsa derse katmaya izin vermiyorsa öğrenci sıkılıp, bunalıp ilgisini başka yöne verebilir."

"Bir derste öğretmen hep kendisi konuşuyorsa söz hakkı vermiyorsa ve öğrencilerin uyumasına izin veriyorsa öğrencinin o dersten kopması muhtemeldir."

"Öğrencileri derse aktif katamıyorsa öğrenci dersi dinlemez."

Öğrenciler Öğretim elemanlarının derse hazırlıksız gelmesinden dolayı ders akışının çok düzensiz ve sıkıcı geçtiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde üçüncü sınıf öğrencilerinden Ö3_17 kodlu öğrenci:

"Öğretmenin derse hazırlıksız gelmesi."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci ve ikinci sınıfların %4'ü ve üçüncü sınıfların %10'u tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler Öğretim elemanının kişisel özelliklerinin de derse etki ettiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_54, Ö2_46, Ö3_9, Ö4_11 kodlu öğrencilerin öğretmenin kişisel özellikleri ile ilgili ifade ettiği cümleler manidardır:

"Hocaların soğukkanlı olması ve bunun da bizi onlara karşı soğutması."

"Kocaman egoya sahip olması ve öğrencileri küçümsemesi."

"Hitabet gücünün yetersiz olması."

"Anormal giyim tarzı, anormal saç tarzı, şiveli konuşması."

Öğrenciler Öğretim elemanının ses tonunu kullanamamasının derste dikkat dağınıklığına ve hep aynı ses tonuyla konuştuğu için derste öğrencilerin mayışmasına sebep olduğunu belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden Ö1_4, Ö1_14, Ö1_29 ve Ö2_5 kodlu öğrencilerin öğretmenin ses tonunu kullanamaması ile ilgili ifade ettiği cümleler:

“Sürekli aynı ses tonuyla ders işleyerek öğrencinin dikkatinin dağılması veya uykusunun gelmesine sebep olma.”

“Hep aynı ses tonunda konuşarak öğrencinin mayışmasında öncelikli olmaları.”

“Ders akışına göre durgun seyreden bir anda ani patlamalar yani ses tonunu yükselterek öğrencilerin dikkatini derse çekmeme.”

“Aynı ses tonunda ninni şeklinde ders işlenmesi.”

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_16 kodlu öğrenci:

“Ses tonunun hep aynı olması.”

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %21’i, ikinci sınıfların %12’si, üçüncü sınıfların %3’ü, dördüncü sınıfların %22’si tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler Öğretim elemanının sınıf yönetimi ile ilgili sınıfta disiplini sağlamadıklarını, sınıfta dolaşmadıklarını ve hocaların hep aynı öğrencilere odaklandıklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_27 kodlu öğrencinin öğretmenin sınıfta hâkimiyet kuramaması ile ilgili ifade ettiği cümle:

“Öğretmenin sınıfta hâkimiyet kuramaması. Çünkü öğretmen sınıfa hâkim

olduğu zaman öğrencilerde dikkatini derse yoğunlaştırır ve farklı şeylere yönelemedikleri içinde sıkıntı olmaz.”

Yine aynı şekilde öğrenciler Öğretim elemanlarının sınıfta dolaşmayıp hep aynı yerde durmasının kendileri için rahat bir ortam sağladığını ve bu şekilde farklı şeylere yöneldiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_50, Ö3_9 ve Ö4_12 kodlu öğrencilerin öğretmenin sınıfta dolaşmaması ile ilgili ifade ettiği cümleler:

“Sadece masa başında olup ders anlatmasından dolayı mobil cihazları kullanmaya yönelik bize rahat bir alan sağlıyor.”

“Hocanın hep aynı yerde olması dolayısıyla hocanın sesini duymuyoruz ve buda bizi dersten koparıyor.”

“Öğretmenin yerinde oturması. Sınıfta gezinmeyip tek bir yerden ders anlatması. Öğrencilerle göz teması kurulmaması, buda bizi başka yerlere yönlendiriyor.”

Öğrenciler derse giren Öğretim elemanlarının sınırlı içerik bilgisine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_53 kodlu öğrenci:

“Yeterli bilgiye sahip olmaması.”

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler üçüncü sınıfların %16’sı, dördüncü sınıfların %12’si tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler Öğretim elemanının derse ara vermemesinin dikkat dağınıklığına sebep olduğunu ve dersten kopardığını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci

sınıf öğrencilerinden Ö1_41 kodlu öğrencinin hocaların derse ara vermemeleri ile ilgili ifade ettiği cümle manidardır:

“Hoca gereğinden fazla sıkabiliyor, blok ders yapma gibi. Bu öğrencinin dikkatini dağıtabiliyor ve bu yüzden öğrenci ders dışı etkinliklere başvuruyor.”

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_17 kodlu öğrenci:

“Hiç ara vermemeleri.”

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %8’i, ikinci sınıfların %6’sı, üçüncü sınıfların %8’i, dördüncü sınıfların %5’i tarafından da ifade edilmiştir.

Tablo 16’da öğretim elemanından kaynaklanan siberaylaklık faaliyetlerini önlemek için katılımcılar tarafından önerilen olası çözümler sunulmaktadır.

Tablo 16. Öğretim Elemanından kaynaklanan Siberaylaklık Nedenlerine Çözümler

	Sınıf			
	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Pedagojik yeterlilik	40	40	40	43
Dikkat çekici ve eğlenceli ders anlatımı	29	23	11	21
Farklı yöntem teknik kullanma	9	15	25	24
Öğrencileri aktif kılma	11	8	14	14
Derse hazırlıklı gelme	2	3	5	1
Sınıf yönetimi	5	6	9	8
Sınıf disiplinini sağlama	4	4	8	4
Sınıfta dolaşma	1	2	1	5
Kişisel özellikler	8	8	5	6
İletişim	7	2	1	9
Ses tonunu iyi kullanma	7	2	1	9
Ara verme	6	5	1	-
Alan bilgisini zenginleştirme	3	1	4	3

Öğrenciler Öğretim elemanının dersi ilgi çekici bir şekilde anlatması durumunda öğrencinin dikkatini ve ilgisini tamamen derse vereceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci, ikinci üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_17, Ö1_21, Ö2_23, Ö2_36, Ö3_34, Ö4_10 kodlu öğrencilerin öğretmenin dersi ilgi çekici bir şekilde anlatması ile ilgili ifade ettiği cümleler şu şekildedir:

“Ortamı daha eğlenceli ve dikkat çekici, derse odaklanabilecek aktiviteler yapılmalı ki öğrenci dikkatlice dinlesin.”

“Hocanın arada sırada bazı espriler yapması, dersi eğlenceli hale getirir ve öğrenciyi mobil cihazından ayırabilir. “

“Dikkat çekici bir şekilde işlemeli ki öğrenci oraya odaklansın başka şeylerle uğraşmasın.”

“Ders daha eğlenceli hale getirilmesi için soru sorulmalı, herkesin fikrini almalı hatta oyun bile oynamalı.”

“Öğretmen öğrencinin ilgisini derse çekecek uygulamaları ve anlatım yapmalı.”

“Dersi akıcı ve neşeli hale getirip öğrencilerin ilgisi çekilerek bu sorunlara çözüm getirilebilir.”

Öğrenciler Öğretim elemanı derste farklı yöntem ve teknik kullandığında derste öğrencilere enerjilerini atacak ortamlar sağladığını ve sınıfı derse yoğunlaştırdığını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_3, Ö3_42 ve Ö4_9 kodlu öğrencilerin öğretmenin farklı yöntem ve teknik kullanımına yönelik ifade ettiği cümleler manidardır:

“Dersin daha farklı teknikler ve etkinliklerle işlenmesi. Böylelikle ders sıkıcılıktan kurtulur ve farklı şeylere yönelmeyiz.”

“Bilimi ve teknolojiyi öğretim yöntem ve teknikleriyle harmanlayarak öğrencilere sunması.”

“Dersleri mobil cihazlar üzerinden işlenilmesi.”

Aynı zamanda öğrenciler Öğretim elemanının dersi tek düze ve sıkıcı anlatmaması gerektiğini bunu farklı yöntem ve teknikleri kullanarak dersini zenginleştirmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Aksi takdirde derse katılma ve ilgilenme noktasında sıkıntıların yaşanabileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö4_15 kodlu öğrenci:

“Hoca dersi tekdüze ve sıkıcılıktan kurtarmalı.”

ifadesini kullanmıştır. Benzer ifadeler birinci sınıfların %7’si, ikinci sınıfların %29’u, üçüncü sınıfların %55’i ve dördüncü sınıfların %48’i tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler Öğretim elemanının öğrenciyi derse katması gerektiğini böylelikle öğrencinin dersle ilgileneceğini ve dersi sevebileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_51, Ö3_27, Ö4_14 ve Ö4_21 kodlu öğrencilerin öğretmenin öğrenciyi derse katması ile ilgili ifade ettiği cümleler:

“Derste öğrencilere sık sık sorular yönelterek öğrencileri derse aktif tutabilir.”

“Derste öğrencinin sürekli aktif olmasına dikkat edebiliriz, bu şekilde de öğrencinin derste dikkatinin dağılmamasına dikkat eder.”

“Derste öğrencilerin aktif katılımı sağlanarak her öğrenciye başarı hazzı tattırarak öğrencilerin o dersi severek dinlemesini sağlamalı.”

“Derste öğrenciyi daha aktif kılmalı ki öğrenci başka şeylerle uğraşmasın, hoca başıboş bırakırsa derste öğretmenin görmeyeceği her şeyi yaparım.”

Öğrenciler Öğretim elemanının derse hazırlıklı gelmesi durumunda dersin verimli geçtiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf öğrencilerinden Ö2_35 kodlu öğrenci:

“Hoca derse hazırlıklı gelmelidir.”

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %4’ü, ikinci sınıfların %6’sı, üçüncü sınıfların %11’i, dördüncü sınıfların %2’si tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler öğretim elemanının sınıf yönetimi ile ilgili sınıf hâkimiyetini sağlaması durumunda dersin verimli geçebileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci, üçüncü, dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_46, Ö3_2 ve Ö4_11 kodlu öğrencilerin öğretmenin sınıfta hâkimiyeti sağlaması ile ilgili ifade ettiği cümleler manidardır:

“Hoca sınıfa hâkim olmalı. Sınıfta durmayan öğrencileri dersten çıkarmalı ki disiplini sağlasın.”

“Öğretmenin mobil cihazla ilgili velilerle görüşüp, kural panosu gibi uygulamalar yapması şeklinde otoriteyi sağlayabilir.”

“Konuşan öğrencilerin yerlerin değiştirmesi gerekir veya arka sıralardaki öğrencilerin ön taraflara alınması olabilir.”

Öğrenciler Öğretim elemanının sınıfta sürekli dolaşması gerektiğini böylelikle

sınıfı kontrol altına alacağını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_50, Ö3_21 ve Ö4_12 kodlu öğrencilerin öğretmenin sınıfta dolaşması ile ilgili ifade ettiği cümleler:

“Sadece masa başında olup ders anlatması.”

“Sınıfta sürekli gezinmeli çünkü bu şekilde öğrencileri kontrol altına olmuş olur ve öğrenciler başka şeylere yönelmesine engel olur.”

“Sınıfta gezinerek ayakta ders anlatmalı. Öğrencilerle göz teması kurmalı.

Sıralar arası dolaşmalı. Sabit bir yerde kalmamalı.”

Öğrenciler öğretim elemanının kişisel özelliklerinin de öğrencinin o derse bakışını değiştirebileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_43, Ö2_53, Ö3_39 ve Ö4_30 kodlu öğrencilerin öğretmenin kişisel özellikleri ile ilgili ifade ettiği cümleler manidardır.

“Daha samimi güler yüzlü cana yakın olması dersi sevdirmeye yeter.”

“Öğrencileri küçük görmemeli. Öğrenciler arasında belli derecede samimiyet kurmalı.”

“Öğrencileri cevaplayamadıkları sorularda kırmamalı. Rencide etmemeli.”

“Daha saygılı ve kişilikli bir tavır takınmalı ki öğrencilerde hocaya ve dersine saygı göstere sin.”

Öğrenciler Öğretim elemanının derste ses tonunu iyi ayarlaması gerektiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_28, Ö3_9 ve Ö4_17 kodlu öğrencilerin öğretmenin ses tonunu kullanması ile ilgili ifade ettiği cümleler manidardır:

“Ses tonunu zaman zaman değiştirip dikkati kendi üstüne toplamalı.”

“Hocanın sesini duymuyoruz ve buda başka şeylere sebep oluyor.”

“Ses tonunun çok alçak kısık olması ve bundan dolayı da sadece masada oturup sesinin arka sıralara ulaşmaması. Etkili iletişim dersi almalılar.”

Öğrenciler öğretmenin girdiğı dersin alanına yönelik yeterli bilgiye sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden Ö2_13 ve Ö3_17 kodlu öğrencilerin dersin konusuna hâkim olması ile ilgili ifade ettiğı cümleler manidardır:

“Konuya daha fazla hâkim olmalı.”

“Hoca kendi branşı dışında derse girmemeli. Eğitim aldığı konular hakkında bilgi vermeli.”

Öğrenciler derse giren hocanın zamanında ara vermesi gerektiğini aksi takdirde dersten çok sıkıldıklarını ve dersi önemsemediklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden Ö1_10, Ö1_20 ve Ö2_1 kodlu öğrencilerin öğretmenin derse ara vermesi ile ilgili ifade ettiğı cümleler manidardır:

“Hocanın öğrencinin sıkıldığını anladığı anda ara verip öğrencinin kendisine gelmesini sağlamalıdır.”

“Derslerde blok yapmak yerine ara vermeleri öğrenciyi mobil cihazlarından ayırabilir.”

“Öğrenci sıkıldığı zaman ara verilmeli ki öğrenci başka şeylere yönelmesin.”

4.3.4. Öğrenci İle İlgili Bulgular

Öğrenciden kaynaklanan siberaylaklık sebepleri ve çözüm önerileri ile ilgili elde edilen veriler bu başlık altında verilmiştir (Tablo 17).

Veriler incelendiğinde 8 ana tema tespit edilmiştir. Bunlar; kişisel sorunlar, derse ilgisiz olma, dersi sevmeme, dikkat dağınıklığı, derse hazırlıksız gelme, motivasyon eksikliği, hocayı sevmeme, ortama alışamama. Temalar arasında en çok vurgulanan öğrencinin kişisel sorunlarıdır.

Tablo 17. Öğrenciden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenleri

	Sınıf			
	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Kişisel sorunlar	17	27	18	15
Özel konular	8	15	12	6
Uykusuzluk	8	7	1	7
Hastalık	1	6	4	3
Yorgunluk	-	1	-	4
Dersi önemsememe, ilgilenmeme	10	15	7	9
Dersi sevmeme	13	6	9	5
Dikkat dağınıklığı	7	11	8	4
Derse hazırlıksız gelme	9	5	5	2
Motivasyon eksikliği	4	1	4	9
Ders hocasını sevmeme	3	1	3	4
Ortama alışamama	7	1	-	-

Öğrencilerin kişisel sorunlar adı altında en çok vurguladıkları özel konulardır. Öğrenciler özel konularla ilgili genellikle psikolojik, ailevi, maddi-manevi sorunların dersten kopmaya sebep olduğunu belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve

üçüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_2, Ö1_15 ve Ö3_3 kodlu öğrencilerin özel konular ile ilgili ifade ettiği cümleler:

"Okuduğu bölümle kendisinin arasındaki uyumsuzluk."

"Bölümden hoşlanmayabilir veya o ili o üniversiteye başkalarının zoruyla gelmiş olabilir."

"Öğrencinin kafasından çıkaramadığı problemler. Aklındaki başka sorular."

Öğrenciler uykusuzluğun dersi dinleyemeye engel olabileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_9 kodlu öğrenci:

"Derste uyku modundayım."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %14'ü, ikinci sınıfların %14'ü, üçüncü sınıfların %3'ü, dördüncü sınıfların %19'u tarafından da ifade edilmiştir. Öğrenciler yorgunlukta derse katılmaya ve dersi dinlemeye engel olabileceğini belirtmişlerdir.

Öğrenciler derste derse ilgisiz kalınması durumunda dersi önemsemeyen arkadaşların sınıfta verdiği rahatsızlık sebebiyle diğer arkadaşlarında dersten kopmasına sebep olabileceğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_42, Ö2_22, Ö3_12, Ö4_26 kodlu öğrencilerin dersi önemsememe ile ilgili ifade ettiği cümleler:

"Sınıfın derse ilgisiz olması takdirinde herkesin dikkati bozulur ve derse adapte olamaz, bundan dolayı farklı yollar aranır."

"Dersi yeteri kadar önemsemediğimden dolayı farklı şeylere odaklanırım."

"Diğer öğrencilerinde dersle ilgilenmemesinden dolayı olabilir."

"Derse ilgi istek ve tutumun düşük seviyede olmasından dolayı ders de hoca da bizden uzaklaşıyor."

Öğrenciler dersi sevmeyen arkadaşların derste farklı etkinliklere yöneldiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_7 ve Ö1_31 kodlu öğrencilerin dersi sevmeme ile ilgili ifade ettiği cümleler şu şekildedir:

"Öğrenci o dersi sevmezse, o derse karşı önyargılı olur ve gereğini yapmazsa akli başka yerlere kayar ve buda öğrenciyi dersten tamamen koparır."

"Öğrenci ben bu dersi sevmiyorum yapamam derse zaten dersi dinlemez. Dersi dinlemeyince de mobil cihazlarla uğraşır."

Yine aynı şekilde verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf öğrencilerinden Ö2_6 kodlu öğrenci:

"Dersi sevmiyorum."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %24'ü, ikinci sınıfların %12'si, üçüncü sınıfların %24'ü, dördüncü sınıfların %14'ü tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler dikkat dağınıklığından dolayı derse odaklanamadıklarını bu yüzden de farklı şeylere yöneldiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde üçüncü sınıf öğrencilerinden Ö3_7 kodlu öğrenci:

"Dikkat dağınıklığından dolayı derse odaklanamıyorum ve farklı şeylere yöneliyorum."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %13'ü, ikinci sınıfların %22'si, üçüncü sınıfların %21'i, dördüncü sınıfların %11'i tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler derse hazırlıksız gelme durumlarında derste farklı şeylere yöneldiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_44 kodlu öğrenci:

"Derse hazırlıksız geldiğimde mobil cihazımla uğraşıyorum."

ifadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %16'sı, ikinci sınıfların %10'u, üçüncü sınıfların %13'ü, dördüncü sınıfların %6'sı tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler motivasyon eksikliğinde dersten koptuklarını ve başka şeylerle uğraştıklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_3 ve Ö4_51 kodlu öğrencilerin motivasyon eksikliği ile ilgili ifade ettiği cümleler manidardır:

"Bir süreden sonra yani en fazla 30 dakikadan sonra derse konsantrasyonumun bozulması nedeniyle farklı şeylere yöneliyorum."

"Motivasyon eksikliği, öğrencinin başka şeylerle uğraşmasına sebep oluyor."

Öğrenciler derse giren hocayı sevmezlerse o dersi de sevmediklerini ve dersi önemsemediklerini, derse katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Yine aynı şekilde öğrenciler ders ortamına alışamadıkları için mobil cihazlara yöneldiklerini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_23 kodlu öğrencinin ders ortamına alışamama ile ilgili ifade ettiği cümle:

"Sınıfa ve şehre tam alışamadığımdan dolayı ve yalnızlığımı gidermek"

içinde olsa mobil cihazlara her zaman ihtiyaç duyup yöneliyorum."

Tablo'18 de öğrenciden kaynaklı siberaylaklık faaliyetlerini önlemek için katılımcılar tarafından önerilen olası çözümler sunulmaktadır.

Tablo 18. Öğrenciden Kaynaklanan Siberaylaklık Nedenlerine Çözümler

	Sınıf			
	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Dersi dinleme, ilgilenme	15	17	8	9
Derse hazırlıklı gelme	16	14	4	6
Telefonları kapatma	6	3	10	2
Sosyal medyadan uzak tutulma	6	-	2	2
Motivasyonu sağlama	4	1	-	5
Dersi sevme	7	-	1	1
Uykusunu alma	3	4	-	2
Dikkatini toplama	2	1	1	1
Ortama adapte olma	3	1	1	-
Arkadaşlarla uyumlu olma	3	-	-	-

Öğrenciler dersle ilgilendiğinde ve dersi dinlediklerinde farklı şeylere yönelmeye fırsatlarının olmadığını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden Ö1_1 ve Ö4_14 kodlu öğrencilerin dersi önemseme ile ilgili ifade ettiği cümleler manidardır:

"Hocanın dersine saygı göstermeli sevmese bile sessizce dinlemesi ilgilenmesi gerekiyor ki başka şeylerle uğraşmasın."

"En önemli çözümü öğrencinin öğretmenini sınıfını ve de en önemlisi

dersini severek isteyerek dinlemesi.”

Yine verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf öğrencilerinden Ö2_11 kodlu öğrenci:

“Dersi dinlemeliyiz, başka işle uğraşmamalıyız. Bir şekilde dersle meşgul olmalıyız.”

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %33’ü, ikinci sınıfların %48’i, üçüncü sınıfların %35’i, dördüncü sınıfların %43’ü tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler derse hazırlıklı gelmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_49 kodlu öğrenci:

“Derse hazırlıklı gelmeliyiz.”

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %37’si, ikinci sınıfların %40’ı, üçüncü sınıfların %17’si, dördüncü sınıfların %28’si tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler mobil cihazlarını kapattıkları zaman derse daha fazla konsantre olduklarını belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde ikinci sınıf öğrencilerinden Ö2_43 kodlu öğrenci:

“Ders başlamadan önce telefonları bir kutuda toplamalı veya telefonları tamamen kapatmalı.”

İfadesini kullanmıştır. Benzer cümleler birinci sınıfların %13’ü, ikinci sınıfların %8’i, üçüncü sınıfların %43’ü, dördüncü sınıfların %9’u tarafından da ifade edilmiştir.

Öğrenciler derse ilgilenmeleri için öncelikle sosyal medyadan uzak kalmaları, bunun yolu da telefonlardaki tüm uygulamaları kaldırmaları veya telefonlarının alı konulması şeklinde olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler motivasyonu

sağlanabilmesi için dersin işine yarar olduğuna ikna olması inanması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler dersleri sevmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinden Ö1_7, Ö1_31 kodlu öğrencilerin derse sevmeye ilgili ifade ettiği cümleler manidardır:

“Öğrenci o derse sevmese, o derse karşı önyargılı olup, gereğini yapmazsa akli başka yerlere kayar ve dersten tamamen kopar.”

“Öğrenci ben bu derse sevmiyorum yapamam derse zaten derse dinlemez. Derse sevmeyince de dinlemez ve mobil cihazlarla uğraşır.”

Öğrenciler dikkatini derse toplamaları gerektiğini böylelikle farklı işlerle uğraşmaya yönelemeyeceklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler sınıfın dikkatinin dağınık olmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Aksi takdirde gözünün başka şeylere kayacağını da ifade etmişlerdir.

Öğrenciler aynı zamanda ortama da adapte olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Verilen cevaplar içerisinde birinci sınıflar içerisinde Ö1_7 kodlu öğrencinin ortama adapte olma ile ilgili ifade ettiği cümle:

“Sınıfı sıkıcılıktan kurtarmak için ortama adapte olmalıyız ve herkes birbiriyle daha çok kaynaşsın, hep beraber farklı etkinliklere imza atarsak bu bunalımlar ve farklı şeylere yönelmeler yüksek oranda azalacaktır.”

V. BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Günümüzde bilişim teknolojilerinin hızlı gelişimiyle beraber bilgisayar ve internet hayatın vazgeçilmezleri arasında yerini almıştır. Bireylere sunduğu imkânlardan dolayı bilgisayarlar ve internet iş ortamında sık kullandığı gibi eğitim ortamlarında da bir araç olarak çok sık kullanılmaktadır. Ancak yapılan araştırmalarda çeşitli sebeplerden dolayı her iki ortamda da internetin beklenen amacının dışında da kullanıldığı görülmektedir. Özellikle, eğitimde kullanılan bilişim teknolojilerinin öğrenmenin niteliğini artırırken bazı davranışları da beraberinde getirdiği tespit edilmiştir. Bu davranışların başında siber aylaklık gelmektedir. Siber aylaklık, genel olarak kurum kaynaklarının çalışanlar tarafından kurumun amaçlarıyla doğrudan ilgili olmayan kişisel amaçlar doğrultusunda kullanılması olarak tanımlanmıştır (Blanchard ve Henle, 2008; Bock ve Ho, 2009; Lim, 2002; Philips, ve Reddie, 2007; Whitty ve Carr, 2006). Eğitim ortamları düşünüldüğünde bir ders saatinde öğrencilerin internette dersle ilgili olmayan bir etkinlik yapmaları, ders esnasında mobil cihaz veya tablet bilgisayar aracılığıyla e-mail, forum, blog ve tartışma listelerine bakma gibi davranışlar göstermeleri öğrencilerin teknolojik imkânları eğitim amacının dışında kullanmasına örnek olarak verilebilir. Bu araştırmanın amacı üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin ders esnasında gösterdikleri siber aylaklık davranışlarını, bu öğrencilerin

siber aylaklık yapmasına yol açan sebepleri ve bu tarz davranışları en az seviyeye indirmek adına öğrenci gözü ile neler yapılabileceğini tespit etmektir.

Bu çalışma Türkiye’de 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde Fırat Üniversitesi’ndeki yükseköğretim öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü’nde öğrenimlerine devam eden birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin farklı siber aylaklık faaliyetlerini ne kadar sıklıkta yaptığını belirlemek için, orijinali Blanchard ve Henle (2008) tarafından geliştirilen Kalaycı (2010) tarafından Türkçeye çevrilen ve yirmi iki maddeden oluşan beşli Likert tipi ölçekten faydalanılmıştır. Araştırmanın bir diğer boyutu da ise öğrencilerin gösterdikleri siberaylaklık davranışlarının sebepleri ve çözüm önerilerini tespit etmeye yöneliktir. Bu bağlamda öğrencilere dört ana tema verilmiş ve bu temalarla ilgili düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Bu temalar; sınıf ortamı, ders hocası, ders içeriği ve öğrencinin kendisi.

5.1. Mobil cihazlar ve Kullanım Alanları

Gelişen teknoloji, günlük hayatta hemen her sektörde etkisini önemli ölçüde göstermektedir. İletişim ve teknolojinin hız kazandığı günümüzde bu etki, bilgisayar ve akıllı telefon gibi araçlarda da görülmektedir. Akıllı telefonlar ve bilgisayarlar günlük yaşamın vazgeçilmez unsurları haline gelmiştir. Örneğin, son yıllarda yapılan araştırmalar, akıllı telefon kullanımının giderek arttığını göstermektedir. Yılmaz ve Koparan’ın (2015) yaptığı çalışmada öğretmenlerin sahip oldukları cihazlar arasında akıllı telefonlar (%88) ilk sırada bulunurken bilgisayarlar (%86) ise ikinci sırada bulunmaktadır. Yine aynı şekilde Bowen ve Pistilli (2012)’nin yaptığı çalışmaya göre öğrenciler arasında Android ve iPhone gibi akıllı telefon kullanımı öne çıkmıştır.

Yapılan bu çalışma kapsamında da paralel sonuçlar gözlenmiştir. Armağan (2013) gençler üzerine yaptığı çalışmada, katılımcıların tamamına yakınının mobil cihazları aracılığıyla sosyal medya sitelerini ziyaret ettiğini belirlemiştir. Ayrıca, bir başka çalışmada da öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojilerinin daha çok iletişim amacıyla (Gölge ve Arlı, 2002), bilgiye ulaşma ve haberleşme amaçlı olarak (Atav, Akkoyunlu ve Sağlam, 2006) ve daha çok öğrenme süreçlerine destek amacıyla kullanıldığı da (Gözler ve Taşcı, 2015) tespit edilmiştir. Dal ve arkadaşlarının (2014) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı bir başka çalışmada öğrencilerin interneti en çok sosyal medya sitelerine erişmek ve video izlemek/indirmek amacıyla kullandıklarını tespit etmişlerdir. Yine aynı şekilde üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir başka çalışmada da öğrencilerin interneti kullanma amaçlarına bakılmış ve öğrencilerin büyük bir bölümünün interneti sosyal ağa erişim amacıyla kullandıkları tespit edilmiştir (Varol ve Karakuş, 2012). Yapılan bu çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur.

Günlük kullanımlarının yanı sıra mobil cihazlar eğitim ortamlarında da yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Bilgisayarlar ve mobil cihazlar, öğrencilerin bilişsel görevleri başaramalarına yardım eden, öğretim elemanı ile öğrenen arasındaki iletişimi güçlendiren, öğrencinin motivasyonunu artıran ve aktif olarak öğrenmesini sağlayan araçlardır (Fitch, 2004; Lauricella, & Kay, 2010; Steffens, 1997, 2001; Stephens, 2005). Bu özelliklerinden dolayı diz üstü bilgisayarlar ve akıllı telefonlar özellikle yükseköğretimin vazgeçilmez unsurları haline gelmiştir (Lauricella& Kay, 2010; Weaver ve Nilson, 2005).Yapılan çalışmalarda kişisel bilgisayar ya da akıllı telefona sahip olan üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmının, öğrenmede daha fazla yol aldığı bildirilmiştir (Jones, 2002). Yılmaz (2005), eğitimde teknoloji kullanımının öğrenci başarısına ve tutumuna olan etkisini değerlendirdiği tez çalışmasında, teknolojik

araç gereçlerin başarıya ve tutuma olan olumlu etkisini belirlemiştir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda eğitimin kalitesini artırmak adına akıllı telefon, diz üstü bilgisayarlar gibi teknolojik cihazların eğitimde kullanılabilir olduğu söylenebilir.

Yapılan çalışmada da akıllı telefon ve diz üstü bilgisayarlar gibi teknolojik araçların öğretmen adayları tarafından eğitim ortamında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu araçların kullanılmasıyla öğretmen adaylarının eğitim ortamında en çok sosyal medya sitelerini (Facebook, Twitter gibi) ziyaret ettikleri, dosya indirdikleri (müzik, yazılım, video gibi.) ve haber sitelerini ziyaret ettikleri yapılan çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Teknolojik araçların eğitim ortamına girmesinden sonra öğretmen adaylarının çeşitli faktörlerden dolayı siber aylaklık yaptıkları yapılan çalışmada gözlemlenmiştir. Bu bağlamda bir sonraki kısımda öğretmen adaylarının hangi sebeplerden dolayı siber aylaklık yaptıkları irdelenmiştir.

5.2.Katılımcıların Siber Aylaklık Yapma Nedenleri

Bu kısımda üniversite öğrencilerinin bakış açısına göre siber aylaklık davranışı gösterme nedenleri dört ana tema altında toplanmıştır. Bunlar: Sınıf ortamından kaynaklı, Ders içeriğinden kaynaklı, Öğretmenden kaynaklı, Öğrencinin kendisinden kaynaklı temalar.

5.2.1. Sınıf Ortamı

Eğitim süreci boyunca eğitim ve öğretimin istenilen ölçüde başarılı ve etkin olmasında birçok öğenin rol oynadığı bilinmektedir. Bu öğelerden ikisi okulun teknik altyapısı ve fiziki koşullarıdır. Şişman (2011) sınıf mevcudunu ve sınıflardaki aydınlatma ve ısıtma sistemlerini bu öğelere örnek olarak vermektedir. Eğitim ve

öğretimde rol oynayan bu öğeler süreci olumlu veya olumsuz olarak etkilemektedir. Alanyazın incelendiğinde yapılan çalışmaların birçoğunda sınıfların kalabalık oluşunun dersin etkinliğini ve akademik başarıyı etkilediği görülmektedir (Sönmez ve Sunay,2004: Uludağ ve Odacı, 2002). Öğretmenler sınıfların kalabalık olması nedeniyle aktivitelerde öğrencilerin dikkatlerini konu üzerinde toplamak ve olumsuz öğrenci davranışlarını engellemek konusunda problem yaşadıklarını da ifade etmişlerdir (Tatar ve Bağrıyanık, 2012). Bunlarla beraber birçok araştırmacı küçük sınıfların öğrenim ve öğretim üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir (Blatchford & Lai, 2010). Özellikle öğretmenler, küçük sınıflarda öğrencilerin daha iyi öğrendiğini, daha istekli olduklarını ve daha az disiplin sorunları ile karşılaştıklarını söylemektedir (Molnar, Smith, & Zahorik, 1999; Thomas, 2001; Zahorik, 1999). Yapılan bu çalışmada da öğretmen adayları sınıf mevcudunun yüksek olması ve buna bağlı olarak gürültünün artması sebebi ile derse odaklanma konusunda sıkıntı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ortaya çıkan odaklanma sorunundan dolayı da mobil cihazları aracılığı ile sosyal medya hesaplarını, elektronik mesajlarını ya da cep telefonlarına gelen kısa mesajları kontrol ettiklerini dile getirmişlerdir. Ancak Brühwiler ve Blatchford (2011) tarafından ifade edildiği gibi, sınıf mevcudu ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalarda, bu ilişkiyi etkilemesi ihtimali olan öğretmen özellikleri, ders içeriği, zaman aralığı ve öğretmenlik uygulamaları gibi faktörler göz önünde bulundurulmamıştır. Gelecekte yapılacak olan ve sınıf mevcudu ile öğrencilerin motivasyon seviyeleri arasındaki ilişkiyi ölçen çalışmalarda bu faktörlerin de göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir.

5.2.2. Ders içeriği

Eğitim ğretim faaliyetlerinde ders içeriklerinin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Çevik ve Tosun (2011) yaptıkları çalışmada niversite ğrencilerinin ders programlarına ilişkin düşüncelerini irdelemiştir. Çalışmaya dhil olan katılımcılar ders içeriklerinin yoğun olması ve gereksiz olması ile ilgili şikâyetlerini dile getirmişlerdir. Kaya ve Güven'in (2012) alışmasında da niversite öğrencileri konuların sıkıcılığı ve anlaşılmasının zor olması ile ilgili şikâyetlerini dile getirmişlerdir. Yapılan bu çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Öğrenciler ders içeriğinin sıkıcı veya kendilerine göre gereksiz olduğunu düşündükleri durumlarda ders içeriklerinin onları bunalttığını, dersi dinleyemediklerini ve böylece farklı uğraşlara yöneldiklerini belirtmişlerdir. Bu uğraş alanlarından birinin de siber aylaklık davranışları olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin derse ilgisi, ders içeriği ile öğrencinin motivasyonuna bağlıdır. Bu durum başarılı bir şekilde gerçekleştiği zaman, öğrenme için motivasyon artacak ve siber aylaklık davranışları önlenecektir. Bir başka deyişle, öğrencilerin siber aylaklık yapma durumları aynı zamanda eğitmenlerin ne tür bir ders içeriği seçeceğine ve bu ders içeriğini net bir şekilde öğrencilere nasıl anlatacağına da bağlıdır. Hung ve diğerlerinin (2009, s. 266) ifade ettiği gibi iş yapmaktan kaçınanlara işlerinin önemi anlatıldığında görev ve amaçlarını daha anlamlı göreceklidir. Çalışanlar işlerinin önemini anladığında daha fazla çaba sarf edecektir. Aynı durum öğrenciler içinde geçerlidir. Bir başka deyişle dersin önemini kavrama ve derse karşı olumlu tutuma sahip olmaları, büyük bir önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, eğitmenlerin anlatılan dersin önemini ve gelecekte hangi amaçlarla kullanılabileceğini açıkça ifade etmelidir. Öğretmenler öğrencilerde derse ve

öğrenmeye ait olumlu yaşantılar geliştirmeye çalışarak öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamalı ve onları ders içeriğinin önemi ile ilgili güdülemelidir. Derse karşı olumlu tutum geliştirmiş, dersin önemini kavramış öğrenciler derste daha çok çaba sarf edecek ve böylece siber aylaklık davranışları önlenecektir. Bu açıdan gelecekte yapılacak olan araştırmalarda öğrencilerin derse karşı tutumunun siber aylaklık yapma davranışına olan etkisi üzerine daha kapsamlı çalışmaların yapılması önerilmektedir.

5.2.3. Öğretmen

Etkili öğretimin tanımı çoğu araştırmacı tarafından bütün disiplinlerde detaylı bir şekilde incelemeye alınmıştır (Bransford, Brown, & Cocking, 1999; Jang, 2008; Pintrich & Schunk, 1996). Araştırmacılar nitelikli insan yetiştirmeye dönük faaliyetler bütünü olan eğitim sürecinde başrolü şüphesiz ki öğretmenlerin oynadığını (Büyükkaragöz ve Çivi, 1999), bir öğretmenin eğitim-öğretim sürecinde rolünün ne kadar önemli olduğunu yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkarmışlardır (Endy vd., 2005). Etkili bir öğretim için öğretmenlerin bilimsel ve akademik açıdan kendilerini geliştirmeleri gereklidir, fakat yeterli değildir (Açıkgöz, 2003). Çünkü öğretmenler öğretecekleri konu ile ilgili ne kadar çok bilgiye sahip olurlarsa olsunlar öğrencilerine aktaramadıkları takdirde mesleklerinde başarılı olamazlar (Erden, 1999).

Yapılan birçok araştırmada (Sözer, 1991; Uşak, 2005; Cerrah, Özsevgeç ve Ayas, 2005; Öcal 2007; Nazlıçipek ve Akarsu, 2008; Matyar, Denizoğlu ve Özcan, 2008), farklı branşlardaki öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği bilgilerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Farklı zamanlarda yapılan araştırmalarda öğretmenlerin ağırlıklı olarak tek yöntemi kullandığını, farklı

yöntemleri birlikte kullanarak öğretimi zenginleştirme konusunda yetersiz kaldıklarını ortaya koymaktadır. Örneğin Yeşil (2006), sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim yeterlikleri üzerine yaptığı araştırmasında, öğretmenlerin yöntem kullanımı konusunda önemli yetersizliklerinin olduğunu belirlemiştir. Emiroğlu'da (2002) yaptığı araştırmasında öğretmenlerin, öğretim yöntemlerini seçim ve kullanımında klasik tercihlerin ötesine geçemedikleri sonucuna ulaşmıştır.

Yapılan bu çalışmada, öğretmen adayları ders hocalarının dersi monoton ve sıkıcı bir şekilde işlediklerini, farklı öğretim yöntem ve teknik kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumdan dolayı da dersi ve hocayı dinlemeyip farklı alanlara yöneldiklerini ve siber aylıklık davranışı yaptıklarını dile getirmişlerdir. Bu sebeple, eğitim sistemi içerisinde görev alacak öğretmenlerin, gerek hizmet öncesinde, gerekse hizmet içinde, iyi bir biçimde yetiştirilmeleri, hem eğitim hizmetlerinin kalitesi yönünden (Şişman, 2001) hem de öğrencilerin farklı alanlara yönelmemeleri dolayısıyla siber aylıklık davranışı yapmalarına engel olması açısından büyük önem taşımaktadır. Okullarımızda etkili bir öğretimin yapılabilmesi nitelikli öğretmenlerin varlığına bağlıdır (Seferoğlu, 2004). Etkili bir öğretim için, öğretmenlerin kişisel özellikleri ve sınıf yönetimi ile ilgili konularında önemli olduğu bilinmektedir.

Yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin iletişim becerileri ile ilgili olarak beden dili kullanımı konusunda yetersiz olduklarını (Yeşil, 2006) yetersizliklerinin genel olarak bulunduğu (Pektaş, 1998; Çalışkan, 2003) tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmada da paralel sonuçlar gözlenmiştir. Katılımcılar, kişisel özellikler ile ilgili olarak; iletişim becerisi ile ilgili konular, öğretmenin ses tonunu iyi kullanamaması; sınıf yönetimi ile ilgili olarak da öğretmenin sınıfta dolaşmama ve sınıfa hâkim olmama ile ilgili şikâyetlerini dile getirmişlerdir. Bu durumlardan dolayı da dersi ve hocayı dinlemeyip

ders esnasında farklı alanlara yöneldikleri ve siber aylaklık davranışı yaptıkları yapılan çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, gelecekte yapılacak olan çalışmalarda etkili bir öğretim ve kaliteli bir eğitim için öğretmenlerin pedagojik bilgisi, iletişim becerileri, sınıf yönetimi ile ilgili konular büyük önem arz etmektedir. Çünkü öğretmenlerin bu konulardaki yetersizliği öğrencilerin farklı alanlara yönelmesine dolayısıyla siber aylaklık yapmasına neden olabileceği yapılan çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin dile getirdiği bu faktörler üzerinde önemle durarak, bu konu hakkında daha kapsamlı araştırmaların yapılması önerilmektedir.

5.2.4. Öğrenci

Alanyazın incelendiğinde kişisel sorunlar, derse ilgisizlik, dersi dinlememe ve derse hazırlıksız gelme en sık karşılaşılan istenmeyen davranışlar arasındadır (Atici, 1999; 2004; Bulucu, 2003; Ding, Li, Li & Kulm, 2008; Greenlee ve Ogletree, 1993; Little, 2005; Tümöklü, 1999; Wheldall, 1984). Yapılan bu çalışma kapsamında da paralel sonuçlar gözlenmiştir. Kişisel sorunlardan kaynaklı sınıfta istenmeyen bazı davranışlar sergilenmekte ve bu da öğrenciyi farklı alanlara yönelmesine dolayısıyla siber aylaklık davranışı yapmasına yapılan bu çalışma sonucunda tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda bu davranışların gösterilme sebepleri arasında öğrencilerin sağlık problemleri (Schweitzer, 1996) ve ailevi sorunların olduğu (Bilgin, 2000) tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmada öğrenciler en çok kişisel sorunlardan dolayı ve bu kişisel sorunların arasında da sağlık problemleri ve ailevi sorunlar olduğu yapılan çalışmada tespit edilmiştir. Gelecekteki araştırmalarda sınıfta istenmeyen davranışların

nedenleri derinlemesine araştırılabilir. Ülkemizin farklı illerinde benzer araştırmalar yapılabilir. Sınıfta istenmeyen davranışlarla ilgili hem nicel ve hem de nitel araştırma yapılabilir.

5.3. Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler mobil cihazları ile interneti en çok sosyal medya sitelerine girme, haber sitelerini ziyaret etmek gibi günlük kullanımların olduğu; bunların yanı sıra eğitim ortamlarında da eğitim amaçlı yoğun bir şekilde kullandıkları tespit edilmiştir. Eğitim ortamlarında mobil cihazlarla internet kullanımının faydası olduğu gibi bazı istenmeyen davranışlarında ortaya çıkmasına sebebiyet verdiği yapılan çalışmalarda ortaya çıkmıştır. Bu davranışların sergilenmesinde elbette ki bazı faktörlerin etkili olduğu aşîkârdır. Bu faktörlerden dört tanesi bu çalışma kapsamında incelenmiştir: sınıf ortamı, ders içeriğı, öğretmen, öğrenci kaynaklı olduğu yapılan bu çalışmada tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular kapsamında öğrencilerin gözünden siberaylaklık yapma nedenleri ve bunlara yönelik çözüm önerileri ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışmanın etkin öğrenme kapsamında öğretmenlere, akademisyenlere, araştırmacılara ve ilgili kurum ve kuruluşlara yol göstermesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA 18325910188

- Açıkgöz, K. (2003). Etkili öğrenme ve öğretme. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Aftab, P. (2003). Cyberloafing and how it affects Productivity. Information Week, 963:120.
- Akca, A. (2013). Okul Yöneticilerinin İş Dışı internet Kullanım (Siber Aylaklık) Davranışlarının İncelenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Altunışık, Remzi, et al.(2010). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı. Sakarya yayıncılık.
- Anandarajan, M., Devine, P. & Simmers, C. (2004). A multidimensional scaling approach to personal web usage in the workplace. In M. Anandarajan & C. Simmers (Eds.), Personal web usage in the workplace: A guide to effective human resource management. Hershey, PA: Information Science Publishing.
- Arend, B. D. (2004). New patterns of student engagement. About Campus, 9(3), 30-32.
- Armağan, A. (2013). Gençlerin sanal alanı kullanım tercihleri ve kendilerini sunum taktikleri: Bir araştırma. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(27), 78-92
- Atav, E., Akkoyunlu, B., & Sağlam, N. (2006). Öğretmen adaylarının internete erişim olanakları ve kullanım amaçları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(30).
- Atıcı, M.(1999) “İlkokul öğretmenlerinin sınıf yönetiminde yetkinlik beklentisi rolünün İngiltere ve Türkiye’de seçilen bir araştırma grubu üzerinde incelenmesi” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Leicester Üniversitesi.İngiltere.
- Atıcı, M. (2004). İlköğretim öğrencilerinin davranış problemleriyle baş etme konusunda öğretmen psikolojik danışman işbirliğine ilişkin görüşlerin karşılaştırılması, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(25), 55- 65.
- Barak, M., Lipson, A., & Lerman, S. (2006). Wireless laptops as means for promoting active learning in large lecture halls. Journal of Research on Technology in Education, 38(3), 245-263.
- Başar H. (2003). Sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Bates, R., & Khasawneh, S. (2007). Self-efficacy and college students' perceptions and use of online learning systems. *Computers in Human Behavior*, 23(1), 175–191.
- Belanger, F. & Van Slyke, C. (2002). Abuse or learning? *Communications of the ACM*, 45(1), 64-65
- Bilgin, M. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ile Değerleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 18-25.
- Blanchard, A. L., & Henle, C. A. (2008). Correlates of different forms of cyberloafing: The role of norms and external locus of control. *Computers in Human Behavior*, 24, 1067–1084.
- Block, W. 2001. Cyberslacking, Business Ethics and Managerial Economics. *Journal of Business Ethics*. c.33. s.3: 225–231.
- Bock, G.-W., & Ho, S. L. (2009). Non-work related computing (NWRC). *Communications of the ACM*, 52(4), 124–128.
- Bowen, K., & Pistilli, M. D. (2012). Student preferences for mobile app usage. *Research Bulletin* (Louisville, CO: Educase Center for Applied Research, forthcoming), available from <http://www.educause.edu/ecar>.
- Boyle, E. A., Duffy, T., & Dunleavy, K. (2003). Learning styles and academic outcome: The validity and utility of Vermont's inventory of learning styles in a British higher education setting. *British Journal of Educational Psychology*, 73(2), 267–290.
- Bransford, J. D., Brown, A. L., & Cocking, R. R. (1999). How people learn: Brain, mind, experience, and school. National Academy Press.
- Brubaker, A. T. (2006). Faculty Perceptions Of The Impact Of Student Laptop Use In A Wireless Internet Environment On The Classroom Learning Environment And Teaching Information and Library Science, the faculty of the School of Information and Library Science of the University of North Carolina, Master Dissertation
- Brühwiler, C., & Blatchford, P. (2011). Effects of class size and adaptive teaching competency on classroom processes and academic outcome. *Learning and Instruction*, 21, 95–108.

- Bulucu, Ö. (2003). İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin sınıf davranış yönetiminde yetkinlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Büyükkaragöz, S. S., & Çivi, C. (1999). Genel öğretim metotları.
- Carrier, L.M., Cheever, N.A., Rosen, L.D., Benitez, S., ve Chang, J. (2009). Multitasking acrossgenerations: Multitasking choices and difficulty ratings in three generations of Americans. *Computers in Human Behavior*, 25(2), 483-489.
- Çağıltay, K., Çakıroğlu, J., Çağıltay, N. ve Çakıroğlu, E. (2001). Öğretimde bilgisayar kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri, Hacettepe Eğitim Dergisi. Ankara, Cilt: 21, (1). 19-28.ss.
- Dal, N. E., & Dal, V. (2014). Kişilik Özellikleri Ve Sosyal Ağ Sitesi Kullanım Alışkanlıkları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma-Personality Traits And Social Network Sites Usage Habits: A Research On University Students. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 144-162.
- De Jonge, J., ve Dormann, C. 2003. The DISC Model: Demand-Induced Strain Compensation Mechanisms in Job Stress. *Occupational Stress in the Service Professions*. London: *Taylor & Francis*: 43-74.
- Demb, A., Erickson, D. & Hawkins-Wilding, S. (2004). The laptop alternative: Student reactions and strategic implications. *Computers & Education*, 43(4), 383-401.
- Dembo, M. H., Junge, L. G., & Lynch, R. (2006). Becoming a self-regulated learner: Implications for web-based education. In H. O'Neil & R. Perez (Eds.), *Web-based learning: Theory, research, and practice* (pp. 185-202). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Dickson, G. W. & Segars, A. (1999). Redefining the high-technology classroom. *Journal of Education for Business*, 74(3), 152.
- Doorn, O.V. (2011). Cyberloafing: a multi-dimensional construct placed in a theoretical framework. [Çevrimiçi: http://alexandria.tue.nl/extra2/afstversl/tm/van_Doorn_2011.pdf] Erişim: 11/09/2012

- Elliot, A. J., & Dweck, C. S. (2005). Handbook of competence and motivation. New York, NY: The Guilford Press.
- Erden, M. (1999). Öğretmenlik mesleğine giriş, Ankara: Alkım Yayınları.
- Ergün, E., & Altun, A. (2012). Öğrenci gözüyle siber aylaklık ve nedenleri [Cyberloafing from students' perspective]. *Eğitim Teknolojisi: Kuram ve Uygulama* [Educational Technology: Theory and Practice], 2(1), 36–53.
- Finn, S., & Inman, J. G. (2004). Digital unity and digital divide: Surveying alumni to study effects of a campus laptop initiative. *Journal of Research on Technology in Education*, 36(3), 297-317.
- Fitch, J. L. (2004). Student feedback in the college classroom: a technology solution. *Educational Technology Research and Development*, 52, 171–181.
- Freeman, T., Anderman, L., & Jenson, J. (2007). Sense of belonging in college freshmen at the classroom and campus level. *The Journal of Experimental Education*, 75(3), 203–220.
- Fried, C. (2008). In-class laptop use and its effects on student learning. *Computers & Education*, 50(3), 906–914.
- Galluch, P. A. and Thatcher, J. B. (2007). Maladaptive vs. Adaptive use of Internet Applications in the Classroom: A Test of Competing Models, Proceedings of the 2007 Southern Association for Information Systems Conference, March 9-10, Atlantic Beach, FL, USA, 24-29.
- Garrett, R. K., & Danziger, J. N. (2008). Disaffection or expected outcomes: Understanding personal Internet use during work. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13, 937–958.
- Gerow, J. E., Galluch, P. S. & Thatcher, J. B. (2010). To slack or not to slack: internet usage in the classroom. *Journal of Information Technology Theory and Application*, 11(3), 5-24.
- Gölge, E., & Arlı, M. (2002). Üniversite öğrencilerinin üniversite dışında bilgisayar ve internet kullanma durumları. VIII. Türkiye’de, 19-21.
- Gözler, A., & Taşcı, U. (2015). Sınıf Öğretmenliği Bölüm Öğrencilerinin Bilişim Suçları. *International Journal of Informatics Technologies* 8(3), 147.
- Greenfield, David N., and Richard A. Davis. (2002). "Lost in cyberspace: the web@ work." *CyberPsychology & Behavior* 5(4), 347-353.

- Greenlee, A. R. ; Ogletree, E. J. (1993), “Teachers’ attitudes toward student discipline problems and classroom management strategies”, USA. Illinois, 18, ED36430.
- Hativa, N. (2000). Teaching for effective learning in higher education. Dordrecht,Netherlands:Springer.
- Heikkila, A.,& Lonka, K. (2006). Studying in higher education: Students' approaches to learning, self-regulation, and cognitive strategies. *Studies in Higher Education*, 31(1),99–117.
- Hembrooke, H.,& Gay G.(2003) The laptop and the lecture: The effects of multitasking in learning environments. *Journal of Computing in Higher Education*, 15(3),46–64.
- Hung, T. K., Chi, N. W., & Lu, W. L. (2009). Exploring the relationships between perceived coworker loafing and counterproductive work behaviors: The mediating role of a revenge motive. *Journal of Business and Psychology*. 24(3): 257-270
- Hyden, P. (2005). Teaching statistics by taking advantage of the laptop's ubiquity. *New Directions for Teaching and Learning*, 101, 37-42.
- Jackson, L. A., Ervin, K. S., Gardner, P. D. ve Schmitt, N. (2001). “Gender and the Internet: Women Communicating and Men Searching”, *Sex Roles*, 44 (5/6), 363-379.
- Jang, H. (2008). Supporting students’ motivation, engagement, and learning during an uninteresting activity. *Journal of Educational Psychology*, 100(4), 798–811.
- Jones, S. (Ed.). (2002). Encyclopedia of new media: An essential reference to communication and technology. Sage Publications.
- Kalaycı, E. (2010). Üniversite öğrencilerinin siber aylaklık davranışları ile özdüzenleme Stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Investigation of relationship between cyberloafing and self-regulated learning strategies among undergraduate students](Unpublished doctoral dissertation). *Hacettepe Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü*, Ankara, Turkey.
- Kaleli Yılmaz, G.,& Koparan, T. (2015). Matematik Öğretiminde Bilgisayar Teknolojisi Kullanımına Yönelik İnançların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(35), 112-135.

- Karakuş, S. & Varol, A. (2012). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Öğrencilerinin Sosyal Ağ Kullanım Profillerinin Belirlenmesi. Akademik Bilişim Konferansı 2012. <http://ab.org.tr/ab12/bildiri/163.pdf> 28.01.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Kauffman, D. F., & Husman, J. (2004). Effects of time perspective on student motivation: Introduction to a special issue. *Educational Psychology Review*, 16(1), 1–7.
- Kaya, R. & Güven, A. (2012). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarih Konularının İşleniş ve Tarihin Değeri İle İlgili Görüşleri. *Turkish Studies*, 7/2, ss.675-691.
- Keller, J. M. (1979). Motivation and instructional design: A theoretical perspective. *Journal of Instructional Development*, 2(4), 26–34.
- Keller, J. M. (1987). Strategies for stimulating the motivation to learn. *Performance & Instruction*, 26(8), 1–7.
- King, B. J. (2007). Employee Use of the Internet and Acceptable Use Policies in the Academic Workplace: Controlling Abuse While Creating Culture. The Faculty Of the Department Of Educational Leadership And Policy Analysis, East Tennessee State University, Master Dissertation
- Köse, S., Oral, L. & Türesin, H. (2012). İş yaşamında sosyal kolaylaştırma kavramı ve sanal kaytarma ile ilişkisi: araştırma görevlileri üzerinde bir araştırma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 287-295.
- Kuschnaroff, F. C., & Bayma, F. O. (2014). Critical Analysis of Cyberslacking in Organizational Structures. *Journal of Human Resource and Sustainability Studies*.
- Lauricella, S. & Kay, R. H. (2009). Appendix A - The Laptop Effectiveness Scale. http://faculty.uoit.ca/kay/papers/les/AppendixA_LES.pdf
- Lavoie, J.A.A. & Pychyl, T.A. (2001). Cyberslacking and the procrastination superhighway: A Web-based survey of online procrastination, attitudes, and emotion. *Social Science Computer Review*, 19(4), 431–444.
- Li, S. M., & Chung, T. M. (2006). Internet function and Internet addictive behavior. *Computers in Human Behavior*, 22(6), 1067-1071.
- Lim, V. K. G., ve Chen, D. J. Q. 2009. Impact of Cyberloafing on Affect, Work Depletion, Facilitation and Engagement. Conference Paper SIOP 2009: 1–20.

- Lim, V. K., & Teo, T. S. (2005). Prevalence, perceived seriousness, justification and regulation of cyberloafing in Singapore: An exploratory study. *Information & Management*, 42(8), 1081-1093.
- Lim, V. K. G. (2002). The IT way of loafing on the job: Cyberloafing, neutralizing and organizational justice. *Journal of Organizational Behavior*, 23(5), 675-694.
- Little, E. (2005). Secondary school teachers' perceptions of students' problem behaviours. *Educational Psychology*, 25:4, 369-377, DOI: 10.1080/01443410500041516
- Mahatanankoon, P., Anandarajan, M., & Igarria, M. (2004). Development of a measure of personal web usage in the workplace. *CyberPsychology & Behavior*, 7(1), 93-104.
- McCroskey, J. C., Valencic, K. M., & Richmond, V. P. (2004). Toward a general model of instructional communication. *Communication Quarterly*, 53, 197-210.
- McCroskey, L. L. (2003). Relationships of instructional communication styles of domestic and foreign instructors with instructional outcomes. *Journal of Intercultural Communication Research*, 32, 75-96.
- McVay, G. J., Snyder, K. D. & Graetz, K. A. (2005). Evolution of a laptop university: A case study. *British Journal of Educational Technology*, 36(3), 513-524.
- Meixia Ding, Yeping Li, Xiaobao Li & Gerald Kulm (2008). Chinese teachers' perceptions of students' classroom misbehaviour. *Educational Psychology*, 28:3, 305-324, DOI: 10.1080/01443410701537866
- Mitra, A., & Steffensmeier, T. (2000). Changes in student attitudes and student computer use in a computer-enriched environment. *Journal of Research on Computing in Education*, 32(3), 417-433.
- Molnar, A., Smith, P., & Zahorik, J. (1999). 1998-99 evaluation results of the Student Achievement Guarantee in Education (SAGE) Program. Milwaukee, WI: University of Wisconsin-Milwaukee
- Mottet, T. P., Richmond, V. P., & McCroskey, J. C. (2006). Handbook of instructional communication: Rhetorical and relational perspectives. Boston, MA: Allyn & Bacon.

- Odabaş, H. (2004). İnternet tabanlı uzaktan öğrenim modelinin bilgi hizmetlerine yönelik yüksek öğretim programlarında kullanımı. Kütüphaneciliğin Destanı içinde (121-139.ss.). Ankara: A.Ü. DTCF Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.
- Ovarec, J.A. (2002) "Constructive Approaches to Internet Recreation in the Workplace" *Communications of the ACM*, 45(1):60-63.
- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323–367.
- Ozler, D. E.,& Polat, G. (2012). Cyberloafing phenomenon in organizations: Determinants and impacts. *International Journal of eBusiness and eGovernment Studies*, 4(2), Retrieved from http://www.sosbilko.net/journal_IJEBEG/archives/2012_2/derya_ergun.pdf
- Örücü, Edip, and Harun Yıldız. (2014). "İşyerinde Kisisel İnternet ve Teknoloji Kullanımı: Sanal Kaytarma/ The Personal İnternet and Technology Usage at the Workplace: Cyberslacking." *Ege Akademik Bakis*.
- Palmer, D. (2007). What is the best way to motivate students in science? Teaching Science: *The Journal of the Australian Science Teachers Association*, 53(1), 38-42.
- Phillips, J. G. & Reddie, L. (2007). Decisional style and self-reported Email use in the workplace. *Computers in Human Behavior*, 23(5), 2414–2428.
- Pintrich, P. R.,& Schunk, D. H. (1996). Motivation in education: Theory, research, and practice. Chapter, 5, 153-197.
- Polzer-Debruyne, A. M. (2008). Psychological and Workplace Attributes that Influence Personal Web Use (PWU), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Endüstriyel/Örgütsel Psikoloji, Massey Üniversitesi, New Zealand.
- Ramayah, T. 2010. Personal Web Usage and Work Inefficiency. Business Strategy Series. c.11. s.5: 295–301.
- Richmond, V. P. (1990). Communication in the classroom: Power and motivation. *Communication Education*, 39, 181–195.
- Robinson, S. L.,& Bennett, R. J. (1995). A typology of deviant workplace behavior: A multidimensional scaling study. *Academy of Management Journal*, 38(2), 555–572.

- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Eğitim Dergisi*, 58, 40-41.
- Seymour, L. ve Nadasen, K. (2007). Web Access for IT Staff: a Developing World Perspective on Web Abuse, *The Electronic Library*, Vol 25, No 5, pp 543-557.
- Schiefele, U., Krapp, A., & Winteler, A. (1992). Interest as a predictor of academic achievement: A meta-analysis of research.
- Schraw, G., Olafson, L., Kuch, F., Lehman, T., Lehman, B. S., & McCrudden, M. T. (2007). Interests and academic cheating *The psychology of academic cheating* (pp. 59-85). Amsterdam: Academic Press Krapp (Eds.), *The role of interest in learning and development* (pp. 183–212). Hillsdale, NJ: Erlbaum
- Schweitzer, R. D. (1996). Problems and awareness of support services among students at an urban Australian university. *Journal of American College Health*, 45 (2).
- Sönmez, T., & Sunay, H. (2004). Ankara'daki ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi ve spor dersinin sorunlarına ilişkin bir inceleme. *Milli Eğitim Dergisi*, 162, 270-279.
- Stanton, J.M. (2002). "Company Profile of the Frequent Internet User" *Communications of the ACM*, 45(1):55-59.
- Steffens, K. (2001). Self-regulation and computer-based learning. *Anuario de psicología*, 32, 77-94.
- Stephens, B. R. (2005). Laptops in psychology: conducting flexible in-class research and writing laboratories. *New Directions for Teaching and Learning*, 101, 15–26.
- Şişman, M. (2011). Eğitim bilimine giriş. Pegem Akademi.
- Tabachnick, S. E., Miller, R. B., & Relyea, G. E. (2008). The relationships among students' future-oriented goals and sub-goals, perceived task instrumentality, and task-oriented self-regulation strategies in an academic environment. *Journal of Educational Psychology*, 100(3), 629–642.
- Tatar, N., & Bağrıyanık, K. E. (2012). Fen ve Teknoloji dersi öğretmenlerinin okul dışı eğitime yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 11(4).
- Thomas, R. (2001). The class-size reduction program, PL 105-277: 1999-2000 Evaluation. ERIC Document Reproduction Service No. ED454364.

- Tosun, F. Ç., & Çevik, C. (2011). Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin fen ve teknoloji ders programı hakkındaki görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1).
- TÜİK (2009). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması Sonuçları. Retrieved 12.01.2009, from <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id4104>
- TÜİK (2012). Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. TÜİK Haber Bülteni. Tarih: 15.08.2015. Sayı: 10880
- Ugrin, J., Odom, M., and Pearson, J. (2008). Exploring the importance of mentoring for newscholars: A social exchange perspective. *Journal of Information Systems Education* 19(3), 343–350.
- Uludağ, Z., & Odacı, H. (2002). Eğitim-öğretim faaliyetlerinde fiziksel mekan. *Milli Eğitim Dergisi*, 29, 153-154.
- Verton, D. (2000). Employers ok with e-surfing. *Computerworld*, 34(1), 16.
- Vitak, J., Crouse, J., & LaRose, R. (2011). Personal Internet use at work: Understanding cyberslacking. *Computers in Human Behavior*, 27, 1751–1759.
- Wang, M. C., Haertel, G. D., & Walberg, H. J. (1993). Toward a knowledge base for school learning. *Review of Educational Research*, 63(3), 249–294.
- Weaver, B. E., & Nilson, L. B. (2005). Laptops in class: What are they good for? What can you do with Them? *New Directions in Teaching and Learning*, 101, 3–13
- Whitty, M. T., & Carr, A. N. (2006). New rules in the workplace: Applying object-relation theory to explain problem Internet and email behavior in the workplace. *Computers in Human Behavior*, 22(2), 235–250.
- Williams, K. C., & Williams, C. C. (2011). Five key ingredients for improving student motivation. *Research in Higher Education Journal*, 12, 1–23.
- Wurst, C., Smarkola, C., & Gaffney, M. A. (2008). Ubiquitous laptop usage in higher education: Effects on student achievement, student satisfaction, and constructivist measures in honors and traditional classrooms. *Computers & Education*, 51(4), 1766-1783.
- Wyatt, K. & Philips, G. J. (2005). Internet Use And Misuse in The Workplace, Proceedings of OZCHI 2005, Canberra, Australia.

- Yaşar, S.,&Yurdugöl, H. (2013). The Investigation of Relation Between Cyberloafing Activities and Cyberloafing Behaviors in Higher Education.*Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 83, 600-604.
- Yılmaz, M. (2005). İlköğretim 7. sınıflarda simetri konusunun öğretimde eğitim teknolojilerinin başarı ve tutuma etkisi, *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul.
- Zahorik, J. A. (1999). Reducing class size leads to individualized instruction. *EducationalLeadership*, 57, 51.

EK 1

Sevgili Öğrencimiz,

Bu çalışma ile amacımız öğrencilerin ders esnasında ders dışındaki işlerle hangi oranda uğraştığını ve bunların sebeplerini sizlerin bakış açısı ile tespit etmektir. Bir başka amacımız da bu sorunlara yine sizin bakış açınız ile çözüm önerisi geliştirmektir. Bu çalışmada bizlere vereceğiniz bilgilerin tamamı gizli tutulacak ve sizlerden elde edilen bilgiler bu çalışma dışında başka hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Çalışmaya yapacağınız katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ediyor, Çalışma hayatınızda başarılar diliyoruz.

Bu ölçekte kullanan terimlerin tanımları şunlardır:

Mobil Cihazlar: Özellikle cep telefonları (Klasik ve akıllı telefonlar), iPad ve benzeri tablet bilgisayarları ve laptop (dizüstü) bilgisayarları kapsar.

Mobil Öğrenme: Mobil cihazlar yoluyla sürdürülen formal veya informal öğrenme eylemi ve davranışlarını açıklar. Örneğin, bir mobil öğrenme sisteminden ders materyallerini görüntüleme, bir mobil uygulama ile senaryo tabanlı öğrenme etkinliği kullanma, bir akademik tartışma grubuna katılma, bir mobil web araştırması yapma gibi...

Mobil Uygulama: Mobil cihazlara (telefon, tablet vs.) İnternet üzerinden indirilebilen yazılımlar (application) kastedilmektedir.

1. Kaçınıcı Sınıftasınız: 1. () 2. () 3. () 4. ()
2. Yaş:
3. Cinsiyet: Erkek () Kadın ()
4. Hangi mobil cihazlara şu anda sahipsiniz ya da düzenli olarak erişebiliyorsunuz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- () Klasik cep telefonu (İnternete bağlanmayan)
- () Klasik cep telefonu (sadece GPRS vs. ile İnternete bağlanabilen ancak gelişmiş özellikleri bulunmayan)
- () Akıllı Telefon (iPhone, Android, Blackberry gibi)
- () iPad, Android Tablet ya da benzeri tablet bilgisayar
- () Kişisel avuçiçi bilgisayar (Palm gibi)
- () Dizüstü bilgisayar (laptop gibi)
- () Diğer (Lütfen belirtiniz) :

5. Ne zamandır bir mobil cihaza sahipsiniz?

0-6 ay arası () 6 ay – 1 yıl arası () 1-3 yıl () 3 yıldan fazla süredir ()

6. Hiç mobil öğrenme ile uğraştınız mı?

Evet () Hayır () Emin değilim ()

7. Mobil cihazınız aracılığı ile ne tür öğrenme görevlerini gerçekleştiriyorsunuz?

(Birden çok seçenek işaretleyebilirsiniz)

Başkalarıyla iletişim kurma
Başkalarıyla dosya paylaşma
Bilgi tarama
e-Kitap okuma
Derste notlar alma
Video ve ders izleme
Beceri geliştirme (ör. Uygulamalı sınavlara katılma, öğrenme oyunları oynama gibi)
Podcast (sesli materyaller) dinleme
Diğer (Lütfen belirtiniz):.....

8. Mobil cihazınızda aşağıdaki araçları ne sıklıkta kullanırsınız?

	Bu uygulamaya sahip değilim	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok sık
Skype	☐	☐	☐	☐	☐
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
Dropbox	☐	☐	☐	☐	☐
Evernote	☐	☐	☐	☐	☐
Youtube	☐	☐	☐	☐	☐
Dictionary / Sözlük	☐	☐	☐	☐	☐
Kelime İşlemci (Word)	☐	☐	☐	☐	☐
PDF görüntüleyici	☐	☐	☐	☐	☐
Tarayıcı	☐	☐	☐	☐	☐
Diğer (Lütfen belirtiniz):	☐	☐	☐	☐	☐

9. Gündelik hayatınızda mobil cihazınız/bilgisayarınız aracılığı ile yapmış olduğunuz etkinlikleri işaretleyiniz.

	Bu uygulamaya sahip değilim	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Çok sık
Blog okuma	☐	☐	☐	☐	☐
E-posta kullanımı	☐	☐	☐	☐	☐
Spor sitelerine bakma	☐	☐	☐	☐	☐
Açık artırma sitelerine bakma	☐	☐	☐	☐	☐
Banka işlemler	☐	☐	☐	☐	☐
Çevrimiçi alışveriş yapma	☐	☐	☐	☐	☐
Haber sitelerine bakma	☐	☐	☐	☐	☐
Anlık ileti (MSN gibi)	☐	☐	☐	☐	☐
Oyun oynama	☐	☐	☐	☐	☐
İlan panolarına bakma	☐	☐	☐	☐	☐
Seyahat için yer ayırtma	☐	☐	☐	☐	☐
Çevrimiçi kişilere bakma	☐	☐	☐	☐	☐
Fal sitelerine bakma	☐	☐	☐	☐	☐
Video izleme	☐	☐	☐	☐	☐
İş bulma	☐	☐	☐	☐	☐
Müzik indirme	☐	☐	☐	☐	☐
Sohbet odalarına girme	☐	☐	☐	☐	☐
Sanal toplulukları ziyaret etme(Örn:öğretmenlersitesi.com.)	☐	☐	☐	☐	☐
Kişisel web sayfasını güncelleme	☐	☐	☐	☐	☐
Sosyal ağ Sitelerini ziyaret etme (Facebook gibi.)	☐	☐	☐	☐	☐
Diğer (Lütfen Belirtiniz):	☐	☐	☐	☐	☐

10. Sizce sınıfınızda ders esnasında İnternette ders ile ilgisi olmayan işlerle uğraşmak kabul edilebilir bir durum mudur?

Evet () Hayır () Fikrim yok ()

11. Ders esnasında mobil cihazlar aracılığı ile aşağıdaki etkinliklerle ne sıklıkla uğraşırsınız?

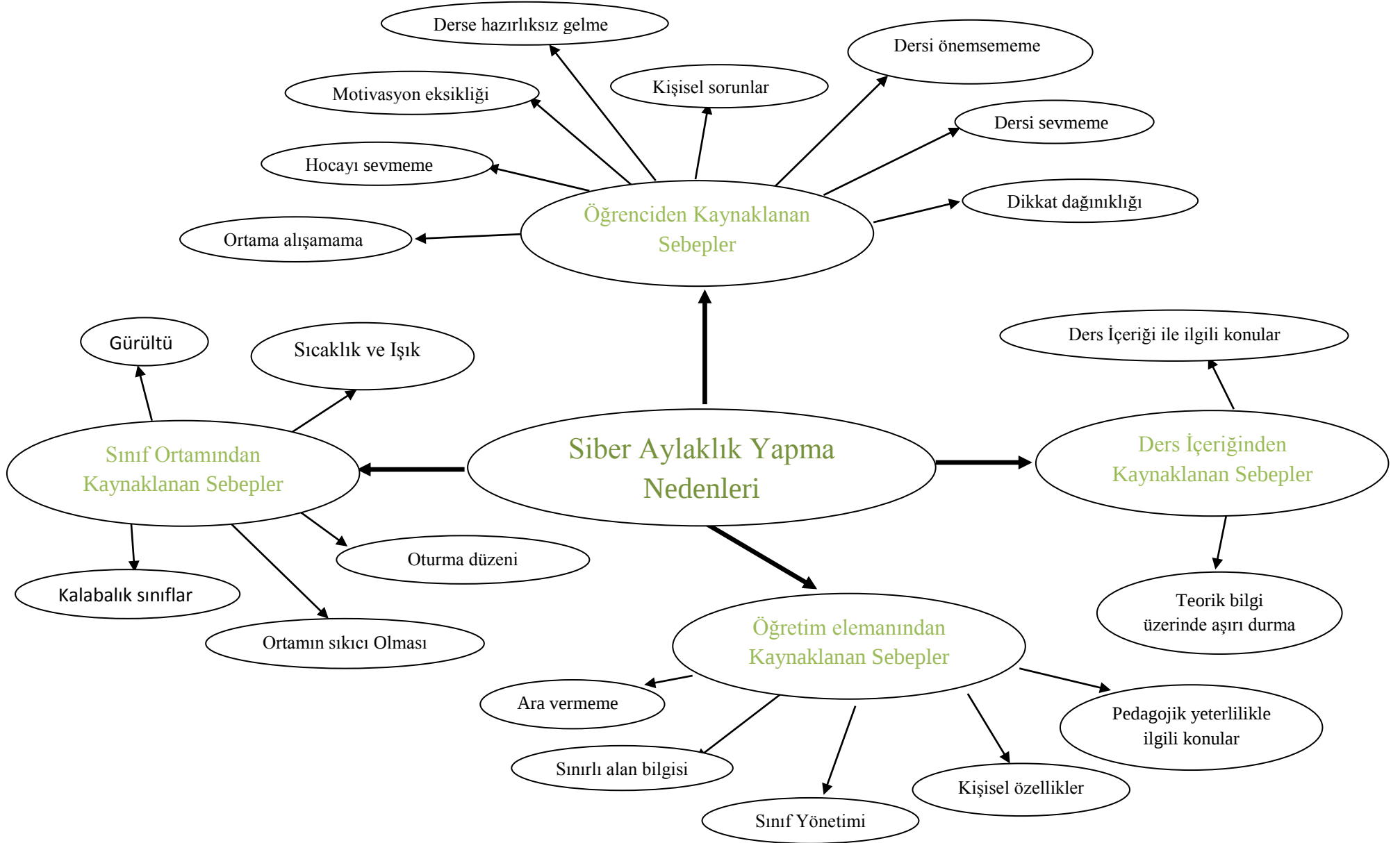
	Hiçbir zaman	Nadiren	Ara sıra	Sıklıkla	Her zaman
e-postaları kontrol ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
Tartışma gruplarını ziyaret ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
Sanal toplulukları ziyaret ederim.(Ör:öğretmenlersitesi.com.)	☐	☐	☐	☐	☐
Dosya indiririm.(müzik,yazılım,video gibi..)	☐	☐	☐	☐	☐
Blog sayfalarını okurum.	☐	☐	☐	☐	☐
Haber sitelerini ziyaret ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
Spor içerikli web sitelerini ziyaret ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
Bankacılık ya da finansla ilgili web sitelerini ziyaret ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
Çevrimiçi alışveriş yaparım.	☐	☐	☐	☐	☐
Açık arttırma sitelerini ziyaret ederim. (Ör:gittigidiyor.com.)	☐	☐	☐	☐	☐
Sohbet odalarına girerim.	☐	☐	☐	☐	☐
Seyahat/tatil için yer ayırırım.	☐	☐	☐	☐	☐
İş bulma ya da kariyer sitelerini ziyaret ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
Köşe yazıları okurum.	☐	☐	☐	☐	☐
Diğer derslerle ilgili araştırma yaparım.	☐	☐	☐	☐	☐
Sosyal medya sitelerini (Facebook, Twitter gibi) ziyaret ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
Bunlar dışında varsa yaptığınız diğer etkinlikler nelerdir? (Lütfen Belirtiniz):					

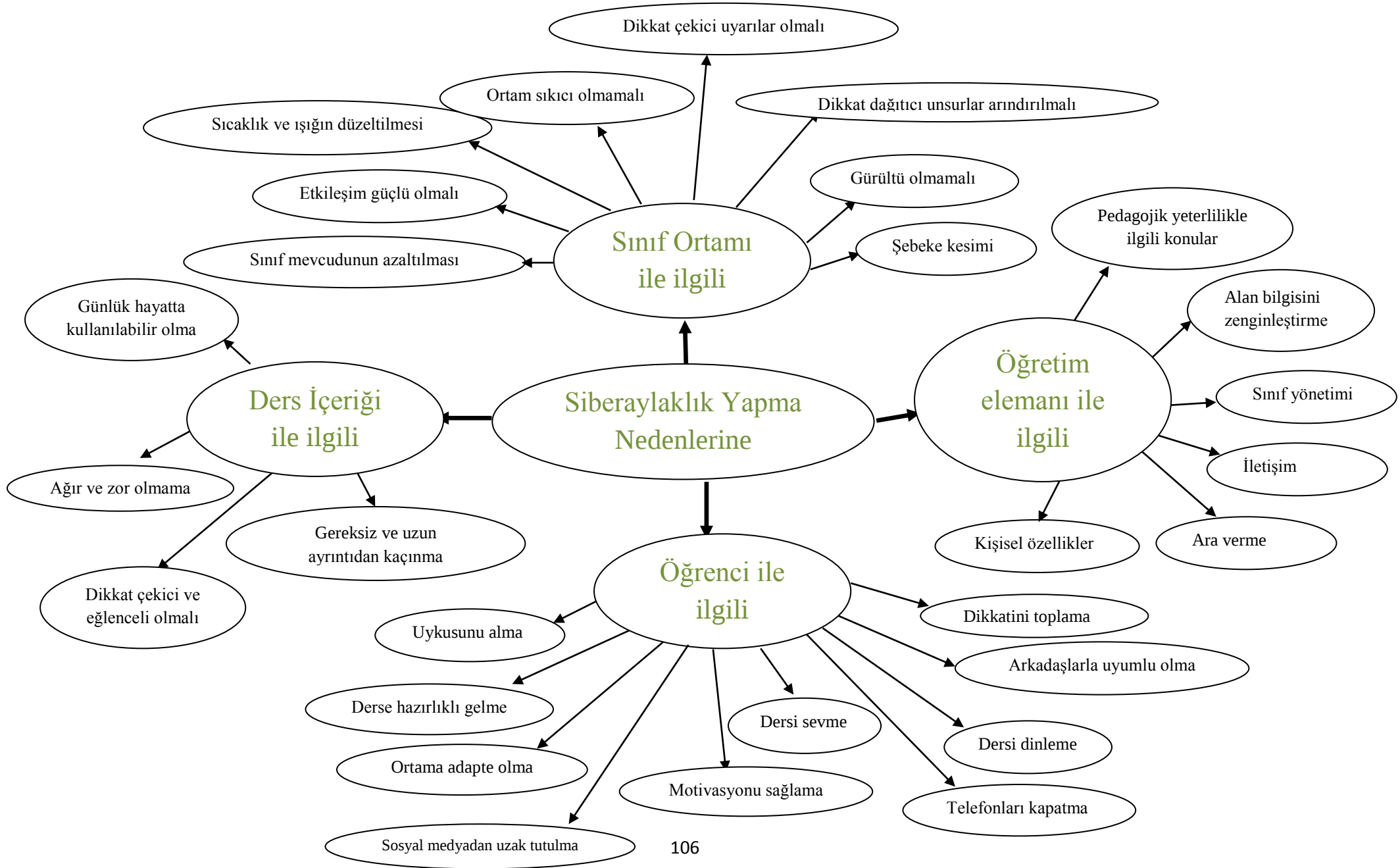
Derslerde öğrencinin mobil cihazlar aracılığı ile ders içeriği dışında farklı etkinliklerle uğraşmasının sebepleri neler olabilir?

- Sınıf ortamı ile ilgili sebepler nelerdir?
- Sınıf ortamı ile ilgili sorunlara önereceğiniz çözüm önerileri nelerdir?
- Ders hocasından kaynaklı sebepler nelerdir?
- Ders hocası ile ilgili sorunlara önereceğiniz çözüm önerileri nelerdir?
- Ders içeriğinden kaynaklı sorunlar nelerdir?
- Ders içeriğinden kaynaklı sorunlara önerebileceğiniz çözüm önerileri nelerdir?
- Öğrencinin kendisi ile ilgili sebepler nelerdir?
- Öğrencinin kendisinden kaynaklanan sorunlara önereceğiniz çözüm önerileri nelerdir?

Çalışmamız burada sona ermiştir. Yaptığınız katkılardan dolayı Teşekkür ederiz.

Ek 2. Öğretmen Adaylarının Siberaylaklık Yapma Nedenleri ve Çözüm Önerileri ile İlgili Modeller

T.C.

FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı :97132852/050.01.04/
Konu :Yrd. Doç. Dr. Filiz VAROL

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALINA

İlgi :10/02/2015 tarihli, 77079 sayılı ve "Eğitim - Öğretim İşleri (Genel)" konulu yazı

Anabilim Dalımız Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Filiz VAROL yönetiminde, Yük. Lis. Öğr. Esat YILDIRIM'a ait "**Sınıf Öğretmeni Adaylarının Siber Aylaklık Sorununa İlişkin Durum Analizi**" konulu çalışma ile ilgili Etik Kurul Kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır.
Prof.Dr. Mustafa KAPLAN
Kurul Başkanı

Not : Araştırmacıların TÜBİTAK'a yapılacak başvurular için, tüm üyelerin ıslak imzalarının bulunduğu etik kurul kararını talep etmeleri gerekmektedir.

EK :
Etik Kurul Kararı 1 (bir) sayfa

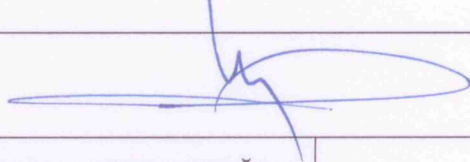
T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

ETİK KURUL KARARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	ÇALIŞMACININ ADI SOYADI
24.02.2015	04	11	Yrd. Doç. Dr. Filiz VAROL

KARAR

“Sınıf Öğretmeni Adaylarının Siber Aylaklık Sorununa İlişkin Durum Analizi” konulu çalışma etik kurulumuzda görüşülmüş olup; çalışmanın etik kurallara uygun olduğuna oybirliğiyle karar verilmiştir.

Prof. Dr. Mustafa KAPLAN (Başkan)			
Prof. Dr. Engin ŞAHNA (Üye)	İmza	Prof. Dr. Neriman ÇOLAKOĞLU (Üye)	İmza
Prof. Dr. Sefa KAZANÇ (Üye)	İmza	Prof. Dr. Süleyman Serdar KOCA (Üye)	İmza
Doç. Dr. Erdal TAŞKIN (Üye)	İmza	Doç. Dr. Demet ÇİÇEK (Üye)	İmza
Doç. Dr. Fatih FIRDOLAŞ (Üye)	İmza	Doç. Dr. Yalın Kılıç TÜREL (Üye)	İmza
Doç. Dr. Ertan EVİN (Üye)	Bulunmadı	Doç. Dr. Alper Osman ÖĞRENMİŞ (Üye)	İmza
Doç. Dr. Murat SUNKAR (Üye)	İmza	Doç. Dr. Yüksel SAVUCU (Üye)	İmza
Doç. Dr. Funda GÜLCÜ (Üye)	İmza	Yrd. Doç. Dr. Nurhan HALİSDEMİR (Üye)	Bulunmadı

ÖZGEÇMİŞ

Araştırmacının,

Adı Soyadı: Esat YILDIRIM

Doğum Yeri: Bismil/DİYARBAKIR

Doğum Tarihi: 10/09/1988

İlk Öğretim Bilgileri: Atatürk İlköğretim Okulu (1994-2001) /BİSMİL

Orta Öğretim Bilgileri: Bismil Atatürk Lisesi / BİSMİL (2002-2006)

Yüksek Öğretim Bilgileri: Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü(2008-2012) / DİYARBAKIR

Görev Yeri: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Muallim Rıfat Eğitim Fakültesi (2014-.....)